

San Marcos

Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28

¹ Huā'mā' xatze tachihuīn tū māsu'yucan
ixpālacata Jesucristo tī ī'Ska'ta' Dios.

² Chā'tin profeta tzo'knulh chī Dios huanilh
ī'Ska'ta'. Chuntza' huanli:
Cakexpa'tti.

Quit na'icmaca'n quilacscujni' milacatīn tī
napūlani'yān huī'x ē tī nacāxtlahua mintej.

³ Nā profeta Isaías tzo'knulh chuntza':
A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan chā'tin tī
palha' chihuīna'n ē nahuan:
“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'.
Camālakstu'nctit tej.”
Chuntza' tzo'knulh Isaías.

⁴ Tzamā' mākentaxtūca a'cxni' Juan tī
ixmā'kpaxīni'n ixtasu'yu nac cā'tzaya'nca ti'ya't.
Ixa'kchihuīna'n ē ixcāhuani tachi'xcuhuī't:

—Calīlīpuhantit ixpālacata mincuentaca'n.
Cacāmakxtektit ē nacātamātza'nkēna'ni'yān ē
ca'a'kpaxtit.

⁵ Tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac es-
tado Judea ē xalanī'n nac cā'lacchicni' Jerusalén,
ixlīpō'ktuca'n tamilh takexmata tū huanli Juan.
A'cxni' takelhtasu'yuni'lh Dios ixcuentaca'n, Juan
cāmā'kpaxīlh chā'tunu' nac ka'tla' xcān jā huanican
Jordán.

⁶ Juan ixlhakā'nī't lu'xu' tū ixlicāxtlahuacanī't ix-chi'xit camello ē ixlichī'can ko'xka' ixuanī't. Ixua'xtu'qui' ē xaxcān ta'xcāt xala' nac cā'qui'huī'n.

⁷ Ixa'kchihuīna'n ē ixcāhuani tachi'xcuhuī't:

—Ā'listān namin ā'chā'tin tī ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' nūn na'icxcutni' ixlikechī'can ixcaclhī'.

⁸ Quit iccālīmā'kpaxīnī'ta'n xcān; xla' nacāmacamini'yān Espíritu Santo.

Jesús a'kpaxli

Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22

⁹ Tzamā' quilhtamacuj Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' Nazaret xala' estado Galilea ē lakmilh Juan jā ixmā'kpaxīni'mā'lh. Juan mā'kpaxīlh Jesús nac ka'tla' xcān jā huanican Jordán.

¹⁰ A'cxni' Jesús tacutli nac xcān, xamaktin lak-tzī'lh chī talaquī'lh nac a'kapūn ē mincha' Espíritu Santo ē ixtasu'yu hua'chi tantzasnān a'cxni' ixyu-jmā'chi. Chilh na ixa'kpūn Jesús.

¹¹ Kexmatca a'ktin tachihuīn nac a'kapūn ē huanli:

—Hui'x quiSka'ta' ē icpāxquī'yān. Hui'x quimaxquī'ya' tapāxuhuān —huanli.

Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús

Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13

¹² Palaj tunca Espíritu Santo macā'lh Jesús nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

¹³ Ixui'lh a'ntza' nac cā'tzaya'nca ti'ya't tu'pu'xam quilhtamacuj. A'ntza' skāhuī'ni' tī huanican Sa-tanás, xla' ixputza chī Jesús jā ixkexmatni'lh Dios. Nā a'ntza' ixa'nān animalh tū ixtahua'nān. Ixángelēs Dios ixtamaktaka'lh mā'nālh Jesús.

*Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea
Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15*

¹⁴ A'cxni' ixchī'canī't Juan, Jesús a'lh nac Galilea ē ixli'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn tū ixla' Dios.

¹⁵ Ixuan:

—Chilhtza' quilhtamacuj tū līlhcāna'ncanī't ē talacatzuna'jīmā'lhltza' a'cxni' nalaktzī'ncan ixlicāna' Dios māpa'ksīni'n. Calīlīpuhuanitit expālacata tū jā tze tū tlahuanī'ta'ntit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Ca'a'ka'ī'tit xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīni'nī't.

*Jesús cālacsacli kelhatā'ti' chi'pananī'n squī'ti'
Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11*

¹⁶ A'cxni' Jesús ixlatlā'huan na ixquilhtūn xaka'tla' xcān tū huanican Lago Galilea, xla' cālaktzī'lh Simón ē ixtā'tin Andrés. Ixtamojōmā'nalh nac xcān expūtayanca'n tū pūchi'pacan squī'ti'. Xlaca'n chi'pananī'n squī'ti' ixtahuanī't.

¹⁷ Jesús cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj ē na'iccāmāsu'yuni'yān chī nacālīmā'a'ka'ī'nī'yā'tit tachi'xcuhuī't ixtachihuīn Dios.

¹⁸ Palaj tunca tamakxtekli expūtayanca'n ē tatā'a'lh Jesús.

¹⁹ A'cxni' Jesús a'lh lacapunchuna'j, cālaktzī'lh Jacobo ē Juan ixcamana' Zebedeo. Xlaca'n ixtahui'lāna'lh nac pūtacutnu' ē ixtalacachī'mā'nalh expūtayanca'n.

²⁰ Palaj tunca Jesús cāmāta'satīnīni'lh ē xlaca'n ta'a'kxtekui'līlh ixtāta'ca'n Zebedeo ē i'scujnu'nī'n nac pūtacutnu' ē ta'a'lh tastālani'lh Jesús.

Chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'

Lc. 4:31-37

²¹ Ta'a'lh nac cā'lacchicni' Capernaum. A'cxni' a'cchā'lh quilhtamacuj tū pūjaxcan, palaj tunca Jesús tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē cāmāsu'yuni'lh tachi'xcu'huī't.

²² Ixtalī'a'cnī chī ixcāmāsu'yuni'mā'lh ixpālacata ixcāmāsu'yuni'mā'lh hua'chi chā'tin tī ka'lhī līmāpa'ksīn ē jā chuntza' chī tamāsu'yu xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn.

²³ Palaj tunca tanūlh nac templo chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'. Xla' ta'salh ē huanli:

²⁴ —Jesús xala' nac Nazaret, ¿tū ixpālacata quilālakmij quina'n? ¿Ē ta'nī'ta' naquilāmālakspūtūyāuj? Quit iclakapasān. Hui'x ixla' Dios ē Xatasicua'lanātlahua hui'x.

²⁵ Jesús lacaquilhnīlh jā tzeyā ū'ni' ē huanilh:

—¡Caquilhca'csla'! ¡Camakxtekti huā'mā' chi'xcu'!

²⁶ Chi'xcu' taxla'juani'lh ē jā tzeyā ū'ni' palha' ta'salh ē taxtuni'lh.

²⁷ Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu huā'mā' tū quincāmāsu'yuni'mā'n quina'n? Xasāsti' huā'mā'. Huā'mā' chi'xcu' līchihuīna'n līmāpa'ksīn. Hasta jā tzeyā ū'nī'n takexmatni' a'cxni' xla' cāmāpa'ksī.

²⁸ Palaj tunca ta'a'kahuankō'lh calhāxcu'huālh nac estado Galilea ixpālacata tū tlhualh Jesús.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39

²⁹ A'cxni' Jesús taxtulh na ixtemploca'n israelitas, palaj tunca a'lh ē tanūlh na ixchicca'n Simón ē Andrés. Tatā'a'lh Jacobo ē Juan.

³⁰ Ixpuhuiti' Simón ixmacscutlamā'lh ē ixmā'lh. Palaj māca'tzīnīca Jesús.

³¹ Xla' a'lh ē macachi'palh ē mā'kaquī'lh ē palaj tunca tapānūni'lh chī ixmacscutla. Palaj tunca puscāt cāmāhuī'lh.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlani'n

Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41

³² Kōtanūtzta' a'cxni' ixtā'cnūmā'lh'tza' chī'chini', cālīmini'ca Jesús ixlīpō'ktuca'n tī ixtata'jatatla ē tī ixtaka'lhī jā tzeya ū'nī'n.

³³ Ixlīpō'ktuca'n xalanī'n cā'lacchicni' tatakēstokli na ixtanquih'tīn chic.

³⁴ Cāmātzeyīlh lhūhua' tī ixtata'jatatla chu catūxcuhuālh ta'jatat ixtaka'lhī chā'tunu'. Cāmāxtuni'lh lhūhua' jā tzeya ū'nī'n. Jā cāmāxtekli natachihuīna'n jā tzeya ū'nī'n ixpālacata jā ixlacasqui'n xlaca'n ixtahualh tīchu xla'.

Jesús a'kchihuīna'nli nac estado Galilea

Lc. 4:42-44

³⁵ Ixlīlakalī tzi'saj Jesús tāquī'lh ē taxtulh ē a'lh lacatīn jā jā tī ixuī'lh. A'ntza' orarlīlh.

³⁶ Simón a'lh putza ē ā'makapitzīn tatā'a'lh.

³⁷ A'cxni' tamaclalh Jesús, tahuanihl:

—Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't taputzayān.

³⁸ Xla' cāhuanihl:

—Ca'a'uj nac ā'makapitzīn cā'lacchicni' tū tahuī'lāna'lh lacatzuna'j ē quit a'ntza' na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ū'tza' iclīminī't.

³⁹ Calhāxcuhuālh nac estado Galilea ixmāsu'yu na ixtemploca'n israelitas ē cāmāxtulh jā tzeya ū'nī'n.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquinīt

Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16

40 Lakchā'lh Jesús chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī ta'jatāt tū māmasī quinquinī'tca'n tū huanican lepra. Xla' tatzokostani'lh Jesús ē squi'ni'lh:

—Palh hui'x lacasqui'na', tzē naquimātzeyī'ya'.

41 Jesús lakalhu'manli ē stu'ncli ixmacan ē xa'malh ē huanilh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeya'nti.

42 A'cxni' huanilh huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatāt ē tzeyanli.

43 A'cxni' Jesús macā'lh, lacatejtin huanilh:

44 —Catamaktaka'lhti ē jā tihua'ni'ya' nūn chā'tin. Xmān calakpi pālej ē camāsu'yuni' mimacni'. Xla' nalaktzī'n palh tzeyanī'ta'tza'. Namālacnūni'ya' chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés ixpālacata tī ixmakxteknī'ttza' tzamā' ta'jatāt. Chuntza' nataca'tzī tachi'xcu'huī't tzeyanī'ta'tza'.

45 Xla' palaj tunca taxtulh ē tzuculh cāhuanitā'kchoko līlhūhua' ē cāhuanilh tū ixa'kspulanī't. Chuntza' Jesús jā'tza' la ixtanū nac cā'lacchicni' na ixlaca'tīnca'n tachi'xcu'huī't ixpālacata jā ixlacasqui'n ixtatakēstokli. Chuntza' xmān tachokolh na ixquilhtūn cā'lacchicni'. Tachi'xcu'huī't xalanī'n calhāxcu'huālh ixtalaka'n.

2

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ī'xcahuī'huananī't

Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26

¹ Ixlilātma'j Jesús taspī'tli ē tanūpālh nac Capernaum. Tachi'xcu'huī't takexmatli ixuī'lh nac chic.

² Palaj tunca līlhūhua' talaktakēstokli hasta jā'tza' ixtatanūkō' ixpūchakān chic. Nā tatzumalh tanquilhtīn. Ixcāmāsu'yuni' ixtachihuīn Dios.

³ Talakmilh ā'makapitzīn ē na ixlacpu'na'i'tātca'n kelhatā'ti' chi'xcuhūi'n ixtapūlīmimā'nalh talajni'. Nac talajni' ixmā'lh chā'tin ta'jatatlani' tī ī'xcahuī'huananī't.

⁴ Jāla talakchā'lh Jesús ixpālacata lhūhua' tachi'xcuhūi't ixlitzuma chic. Tapūtahua'ca'lh escalera ixa'kstīn chic ē ta'a'kstīxuakli chic ixlaktza Jesús.

A'cxni' tzej tamālaquī'lh, talīchī'lh lasu talajni' ē tapūmānūlh ta'jatatlani'.

⁵ A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'kaī'ni' ixlītlī'hui'qui, xla' huanilh ta'jatatlani':

—Quinka'hua'cha, icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.

⁶ Ixtakexmatui'lāna'lh ā'makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē tapuhuanli ixa'cstuca'n:

⁷ “¿Tū ixpālacata chihuīna'n chuntza' huā'mā' chi'xcu'? Xla' mālakhā'nī'mā'lh Dios chī chihuīna'nli. Nūn chā'tin tzē naquincāmātza'nkēna'ni'yān quincuentaca'n, xmān Dios.”

⁸ Palaj tunca Jesús ixlīmān ca'tzīlh chī xlaca'n ixtapuhuanmā'nalh ē cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milīstacna'ca'n?

⁹ Icuanihltza' ta'jatatlani': “Icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.” Jā tū tasu'yu masqui mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'icuanilh: “Catā'kaqui' ē casmi'li' mimpūtama' ē catlā'hua'nti’”, chuntza' ixlītasu'yulh palh ixlīcāna' tzeyanli.

¹⁰ Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. Chuhua'j na'iccālīmāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn

huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tzē
na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuhui't.

Palaj tunca Jesús huanilh chi'xcu' tī
ī'xcahuī'huanani't:

11 —Icuaniyān, catā'kaqui' ē casmi'li'
mimpūtama' ē capit na minchic.

12 Xamaktin tā'kaqui'lh na ixlalatīnca'n
ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'lh ē sacli ixpūtama'
ē taxtulh. Ū'tza' talīlī'a'cnīlh ixlīpō'ktuca'n ē
tamakapāxuīlh Dios ē tahuanli:

—Jā maktin laktzī'nī'tauj tū laktzī'uj chuhua'j.

Leví tzuculh stālani' Jesús

Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32

13 Palaj tunca Jesús a'mpālh na ixquilhtūn
mar. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't talaka'lh ē
ixcāmāsu'yuni'.

14 A'cxni' Jesús ixa'mā'lh, tētaxtulh jā
ixmātā'jīni'ncan līxokot ē laktzī'lh Leví ixka'hua'cha
Alfeo. Jesús huanilh:

—Caquistā'la'ni'.

Xla' tāyalh ē stālani'lh.

15 Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús
ixuā'yamā'lh na ixchic Leví. Tachā'lh
lhūhua' mātā'jīni'nī'n līxokot ē ā'makapitzīn tī
ixcālakmaka'ncan. Xlaca'n ixcātā'huā'yamā'lh Jesús
ē ī'scuju'nī'n. Lhūhua' tī ixtastālani'.

16 A'cxni' xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē
fariseos talaktzī'lh ixcātā'huā'yan mātā'jīni'nī'n
ē ā'makapitzīn tī ixcālakmaka'ncan, tahuanilh
ī'scuju'nī'n Jesús:

—¿Tū ixpālacata cātā'huā'yan Jesús mātā'jīni'nī'n
ē tī jā tzeya chi'xcuhui'n?

17 A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, cāhuanilh:

—Xlaca'n tī jā tata'jatatla jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān tī tata'jatatla tamaclacasqui'n. Quit jā icmilh iccāputza tī tapuhuan xlaca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuhuī't tī taca'tzī jā tze xlaca'n.

Kelhasqui'nīca Jesús xpālacata chī jā tihuā'yan
Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39

18 Ī'scujnu'nī'n Juan ē fariseos makatunu' ixtalihui'lī jā ixtahuā'yan. Makapitzīn chi'xcuhuī'n talakmilh Jesús ē tahuanilh:

—Ī'scujnu'nī'n Juan ē nā Ī'scujnu'nī'n fariseos makatunu' talihui'lī jā tahuā'yan. ¿Tū xpālacata miscujnu'nī'n pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan?

19 Jesús cāhuanilh:

—Xlaca'n tī cā'invitarlīcanī't jā tamakaxtokmā'ca, ¿ē natalihui'lī jā catitahuā'yan? Līhuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', natahuā'yan ixamigos.

20 Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'ncan squi'nīni'. A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, jā catitahuā'yalh ixamigos xpālacata natalīpuhuan. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixlīchihuīna'mā'ca ixlē'cstu.)

Jesús cāhuanipālh:

21 —Huā'mā' tū quit icmāsu'yu, ū'tza' xasāsti'. Palh catīhuālh namākentaxtū ē nā mākentaxtūcu'tun ixtahui'latca'n mixū'nāpapna'ca'n, xla' nala hua'chi chā'tin tī nasita xasāsti' lu'xu' nalīlactza'pa' xamasni'. Xasāsti' lu'xu' nata'a'ktimī ē nastanca xamasni' ē a'ntza' jā taxtī'tli ā'chulā' ka'tla' nala.

22 Xaxcān uva tū jāna'j xcu'ta, jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Palh

chuntza' ixtlahuaca, napanka ko'xka' a'cxni' naxcu'tan xaxcān uva. Namojōcan xasāsti' nac ko'xka'. A'cxni' naxcu'tan, jā catipankli. Chuntza' jā pāxcat catilalh ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva —cāhuanilh Jesús.

Quilhtamacuj tū pūjaxcan ta'ī'lh tza'ktza' scujnu'nī'n

Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5

²³ A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, Jesús ixcātā'tētaxtumā'lh ī'scujnu'nī'n nac a'ktin cā'tacuxtu. Xlaca'n tatzuculh ta'ī' pātin pātu' tza'ktza'.

²⁴ Palaj tunca tahuanih Jesús fariseos:

—Cala'ktzi'. Miscujnu'nī'n tascujmā'nalh ē chuhua'j quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' jā mākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Moisés.

²⁵ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā likelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlhualh David a'ktin quilhtamacuj? Xla' ē tī ixtatā'a'mā'nalh ixtatzi'ncsa ē cāspuṭni'lh līhua'.

²⁶ Tanūlh na ixchic Dios a'cxni' Abiatar xapuxcu' pālej ixuanī't ē hua'lh pāntzīn tū ixmālacnūcanī't Dios. Jā minī'ni' ixua'lh huā'mā' pāntzīn ixpālacata xmān pālejni' tzē natahua'. Nā David cāmaxquī'lh chī'xcuui'n tī ixtatā'a'mā'nalh.

²⁷ Nā Jesús cāhuanilh:

—Dios tlhualh quilhtamacuj tū pūjaxcan ixpālacataca'n tachi'xcuui't ē jā tlhualh tachi'xcuui't ixpālacata quilhtamacuj tū pūjaxcan.

²⁸ Chuntza' quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē tzē na'icmāpa'ksī tū natlahuacan a'cxni' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

3

Chā'tin chi'xcu' ixmacascācnī't

Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11

¹ Jesús tanūpālh na ixtemploca'n israelitas. Ixui'llh a'ntza' chā'tin chi'xcu' tī ixmacascācnī't.

² Tachi'xcuhuī't ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús palh namātzeyīni'n tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ixpālacata ixtalīmālacsu'yucu'tun.

³ Jesús huanilh chi'xcu' tī ixmacascācnī't:

—Cata't ē catāya' na quilacpu'na'i'tātca'n.

⁴ Cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—¿Tū ā'chulā' minī'ni' tlahuacan quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¿Ē na'ictlahua tū tze o tū jā tze? ¿Ē minī'ni' na'icmakapūtaxtū chi'xcu' o na'icmaknī'?

Xlaca'n ca'cs ixtahui'lāna'lh.

⁵ Jesús cālaktzī'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixtalītamacsti'li'nī't. Ixsītzī'yālh ē nā ixlīlīpuhuayālh chī jā ixtalakalhu'man ta'jatatlani' ē huanilh chi'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

A'cxni' stu'ncli ixmacan, tzetza' ixuanī't.

⁶ Palaj tunca fariseos tataxtulh ē tatā'chihuīna'nli ixchi'xcuhuī'n Herodes chī natalīmaknī Jesús.

Jesús māsu'yulh na ixquilhtūn lago

⁷ Jesús a'lh na ixquilhtūn lago ē ī'scujnu'nī'n tatā'a'lh. Lhūhua' tachi'xcuhuī't xalanī'n nac estado Galilea tastālani'lh Jesús. A'cxni' takexmatli pō'ktu tū tlhualh Jesús, talakmilh nā xlaca'n xalanī'n nac estado Judea.

⁸ Xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n nac Idumea talakmilh Jesús. Xlaca'n xalanī'n ixtuntacut nac xcān Jordán ē xalanī'n lacatzuna'j cā'lacchicni' Tiro

ē Sidón nā talakmilh. Lhūhua' tachi'xcuhuī't talakmilh Jesús a'cxni' takexmatli tū tlahualh.

⁹ Cāhuanilh ī'scujnu'nī'n catacāxui'līlh a'ktin barco jā natojō ē chuntza' lhūhua' tachi'xcuhuī't jāla cati-tatancsli.

¹⁰ Lhūhua' ixcāmātzeyīnī't ē pō'ktu tī ixtata'jatatla ixtalaktalacatzuna'jī ē ixtalālacxquitimā'nalh. Ixtaxa'macu'tun Jesús.

¹¹ A'cxni' xlaca'n tī ixtaka'lhī jā tzeya ū'nī' talaktzī'lh Jesús, xlaca'n tatatzokostani'lh ē palha'tahuanli:

— Hui'x ī'Ska'ta' Dios.

¹² Xla' cāmāpa'ksīlh ē cāhuanilh jā ixtahuanli tīchu xla'.

Jesús cālacsacli kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n

Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16

¹³ Jesús a'lh nac sipej ē cāta'sani'lh tī cālacasqui'nli ē talakmilh.

¹⁴ Cālacsacli kelhacāujtu' tī natatā'latā'kchoko ē nacāmācā'n natamāsu'yu ixtachihuīn Dios.

¹⁵ Nā xlaca'n cāmaxquī'ca līmāpa'ksīn natamātzeyī ta'jatatlanī'n ē natamāxtu jā tzeya ū'nī'n.

¹⁶ Tzamā' kelhacāujtu': Simón tī hui'līni'ca ixtacuhuīni' Pedro,

¹⁷ ē nā Jacobo ē Juan ixtā'tin tī ixka'hua'chan Zebedeo ixtahuanī't ē xlaca'n cāhui'līni'ca ixtacuhuīni' Boanerges tū huanicu'tun hua'chi jilini'.

¹⁸ Nā Andrés ē Felipe ē Bartolomé ē Mateo ē Tomás ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Tadeo ē Simón. Huā'mā' Simón ixtapa'ksīni' partido cananistas.

¹⁹ E Judas Iscariote, xla' tī ā'līstān macāmāstā'lh Jesús.

*Huancan Jesús ixlīscuja ixlītli'hui'qui skāhuī'ni'
Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10*

Jesús a'lh na ixchic.

²⁰ Tatakēstokpālh lhūhua' tachi'xcuhuī't hasta jāla ixtahuā'yan Jesús ē ī'scujnu'nī'n.

²¹ A'cxni' ixtalakapasnī'n taca'tzīlh huā'mā', xlaca'n talakmilh natachi'pa ixpālacata ixtahuan xla' hua'chi chuyani' ixlila.

²² Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī ixtam-inī'ta'ncha' nac Jerusalén ixtahuan:

—Beelzebú, tī xapuxcu' jā tzeyā ū'nī'n, xla' tanūni'nī't Jesús. Ū'tza' cālīmāxtu jā tzeyā ū'nī'n.

²³ Jesús cāta'sani'lh ē cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—¿Chī nalīmāxtucan Skāhuī'ni' palh ū'tza' tī tanūma'lh?

²⁴ Palh māpa'ksīni'nī'n tatapitzi ē talātucsa, jā catitātāyani'lh.

²⁵ Palh tampūtin familia tatapitzi ē natalātucsa, jā catitātāyani'lh.

²⁶ ¿Chī Skāhuī'ni' nalīmāxtu ixtā'skāhuī'ni' palh chu ū'tza' tī māpa'ksīmā'lh? Palh Skāhuī'ni' natapitzi, jāla catitātāyani'lh; tzē nalakspuata.

²⁷ Jā tī chā'tin catitanūlh naka'lhāna'n na ixchic chā'tin tī tli'hui'qui palh jā pūla nachī'can ixtēcu' chic. A'cxni' chī'hui'līcanī'ttza', a'cxni' tzētza' namakka'lhāna'ncan.

²⁸ 'Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān: Tzē namātza'nkēna'ni'can ixlīpō'ktu ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't ē catūxcuhuālh jā tze tū tahuan.

²⁹ Palh catīhuālh ixuanlī jā tze tū tlahua Espiritu Santo, xla' jāla catimātza'nkēna'ni'ca. Xla' naka'lhī ixcuenta pō'ktu quilhtamacuj.

³⁰ Jesús huanli huā'mā' ixpālacata ixtahuan: “Xla' ka'lhī jā tzeyā ū'ni'.”

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21

³¹ Ā'līstān tachā'lh ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús. Tatāyalh nac kēpūn ē māta'satīnīni'nca xla'.

³² Tachi'xcuui't ixtalītasti'li'nī't ē tahuanilh:

—Tayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn ē tatā'chihuīna'ncu'tunān.

³³ Xla' cākelhtīlh:

—¿Ē ca'tzīyā'tit tīchu iccālaktzī'n hua'chi quintzī' ē quintā'timīn?

³⁴ Ixcālaktzī'nkō' ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'lh ē ixtalītasti'li'nī't ē cāhuanilh:

—Tzamā' ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn.

³⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī natatlahua tū lacasqui'n Dios, ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn.

4

Cha'nāna'

Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8

¹ Palaj tunca Jesús tzucupālh māsu'yu na ixquilhtūn mar. Talaktakēstokli lhūhua' tachi'xcuui't ē ū'tza' lītojōlh a'kti'n nac barco. Tahuī'lh nac barco tū ixuī'lh na ixkelhni' xcān. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't tatachokolh na ixquilhtūn xcān.

² Lhūhua' ixcālīmāsu'yuni'mā'lh tū līca'tzīni'can. A'cxni' ixcāmāsu'yuni'mā'lh, cāhuanilh:

³ —Cakexpa'ttit. Ixuī'lh chā'tin cha'nāna' ē taxtulh nacha'n ixlīcha'nat.

⁴ A'cxni' ixmakahuanīmā'lh līcha'nat, makapitzīn tayujli nac tej. Tamilh spūnī'n ē tasacua'lh.

⁵ Ā'makapitzīn tayujli nac cā'chihuixni' jā jā pūlh mā'n ti'ya't. Palaj pu'nli huā'mā' līcha'nat ixpālacata jā pūlh mā'n ti'ya't.

⁶ A'cxni' chi'chini'lh, scācli xapa'lhma' ixpālacata jāla tā'cnūlh ixtankēxē'k ē xneklī.

⁷ Ā'makapitzīn līcha'nat huampala tayujli nac cā'lhtucū'n ē lhtucu' tastacli ē tamā'ktzī'lh ē jā tū tahua'ca'lh.

⁸ Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli jā tze ti'ya't ē pu'nli ē stacli ē māstā'lh ixtahua'ca't. Makapitzīn līcha'nat tamāstā'lh pu'xamacāuj ē ā'makapitzīn tamāstā'lh tu'tumpu'xam ē ā'makapitzīn tamāstā'lh a'ktin cientu.

⁹ Jesús cāhuanilh:

—Palh kexpa'tnī'ta'ntit, cuenta catlahua'tit.

Jesús māsu'yulh tū līca'tzīni'can

Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10

¹⁰ A'cxni' ixta'a'nī'ttza' lhūhua' tachi'xcuhuī't, xmān tatachokolh Jesús ē kelhacāujtu' ē ā'makapitzīn huampala. Kelhacāujtu' takelhasqui'nīlh ixpālacata tū līca'tzīni'can.

¹¹ Jesús cāhuanilh:

—Dios cāmāsu'yunī'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata chī nala ixlīmāpa'ksīn Dios. Ā'makapitzīn iccālītachihuīna'n xmān chī natalīca'tzīni'n.

¹² Chuntza' masqui takexmatli, jā catitaca'tzīlh ē masqui talaktzī'n, tasu'yu hua'chi jā talacahuāna'n. Ū'tza' jā catitalīlakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n ē jā caticāmātza'nkēna'ni'ca ixcuentaca'n.

Tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can

Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15

¹³ Jesús cāhuanilh:

—Palh jā kexpa'tā'tit huā'mā' tū līca'tzīni'can, jā catica'tzī'tit ixlīpō'ktu ā'makapitzīn.

¹⁴ Cha'nāna' cha'nli ixtachihuīn Dios.

¹⁵ A'tza' jā yujli līcha'nat nac tej, ū'tza' hua'chi tachi'xcuhuī't tī takexmatli ē palaj milh skāhuī'ni' ē cāmāpātza'nkēnilh tū ixtasca'tnī't.

¹⁶ Nā chuntza' jā yujli līcha'nat nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi tī takexmata ixtachihuīn Dios ē talakati.

¹⁷ Hua'chi līcha'nat tū jā ixka'lhī pūlh mā'n ixtankēxē'kca'n jā tāyani'lh, chuntza' xlaca'n jā makās tatāyani'. A'cxni' tapātī catūhuālh o a'cxni' cāputzastālani'can ixpālacata tū ta'a'ka'ī'lh, jātza' talakati ē tamakxtekcu'tun ixtachihuīn Dios.

¹⁸ Jā yujli līcha'nat nac cā'lhtucū'n, ū'tza' hua'chi xlaca'n tī takexmata tachihuīn ē sca'ta.

¹⁹ Masqui tasca'tli, talacapāstaca chī natalīhuā'yan ē chī lacricujnu' natalīhuan. Nā talacasqui'n lhūhua' catūhuālh. Ixlīpō'ktu huā'mā' cāmāmakchuyī ē jā cāmāxteka natalacapāstaca tū takexmatli. Jātza' tatasu'yu palh ta'a'ka'ī'. Chuntza' tzamā' hua'chi lhtucu' tū tamā'ktzī'lh līcha'nat.

²⁰ Jā yujli līcha'nat nac tze ti'ya't, ū'tza' hua'chi xlaca'n tī takexmata tachihuīn ē tasca'ta ē tzej tatasu'yu palh ta'a'ka'ī'. Ixlīpō'ktuca'n taka'lhī tū natalīmakapāxuī Dios. Xlaca'n hua'chi līcha'nat tū māstā'lh pu'xamacāuj ē makapitzīn ā'chulā' taca'tzī tamakapāxuī Dios. Xlaca'n hua'chi līcha'nat tū māstā'lh tu'tumpu'xam o a'ktin cientu ixtahua'ca't.

Chī lītaxtu hua'chi pūcās

Lc. 8:16-18

²¹ Jesús cāhuanilh:

—Jā tī chā'tin līmin pūcās ē nalīmakchahua catūhuālh o nahui'lī na ixtampīn tama'. Hui'līcan a'ktin nac mesa o a'ktin nac cajón.

²² Pō'ktu tū tatzē'knī't chuhua'j, pō'ktu namāsu'yukō'can. Tū tatzē'knī'tcus, ū'tza' naca'tzīkō'can.

²³ Palh kexpa'tnī'ta'ntit, cuenta catlahua'tit.

²⁴ Chuntza' cāhuanilh Jesús:

—Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit. Palh nalīhui'lī'yā'tit nasca'tā'tit, Dios nacāmaktāyayān ē ā'chulā' nasca'tā'tit.

²⁵ Tī cuenta tlaha ixtachihuīn Dios, ā'chulā' nasca'ta. Tī jā cuenta tlaha, napātza'nkākō' tū kexmatnī't.

Chī lītaxtu hua'chi līcha'nat ē chī līstaca

²⁶ Jesús huanli:

—Chī Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' hua'chi a'cxni' chā'tin chi'xcu' nacha'n līcha'nat nac ti'ya't.

²⁷ Xla' nalhtata tzī'sa ē natā'kaquī' tzi'saj. Līcha'nat napu'n ē nastaca ē xla' jā ca'tzī chī līpu'nli ē chī līstacli.

²⁸ Ti'ya't ixlīmān makapu'nli; pūla tasu'yu xapa'lhma' ē palaj tunca xaxihuī't ē ā'līstān tza'ktza'n.

²⁹ A'cxni' scāclitza' ē cuxi'tza' nahuan, palaj tunca ī'can ixpālacata chilhtza' quilhtamacuj tū napū'ī'can.

Chī lītaxtu hua'chi xalīcha'nat mostaza

Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19

³⁰ Jesús huanli:

—¿Chī huan ixlīmāpa'ksīn Dios? ¿Chī nalīmāsu'yuyāuj chī natalhūhua'n xlaca'n tī Dios cāmāpa'ksī?

31 Natalhūhua'n hua'chi a'ktin xalīcha'nat tū huanican mostaza. Huā'mā' xalīcha'nat ā'chulā' xamactzina'j ē jā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn līcha'nat tū cha'ncan.

32 A'cxni' cha'ncanī'ttza', ē nastaca, ka'tla' nahuan ē lhūhua' ixpekenī'n naka'lhī. Chuntza' spūnī'n tzē natatlahua ixmāsekca'n jā skē'knin.

Jesús māsu'yulh tū līca'tzīni'can

Mt. 13:34-35

33 Chuntza' lhūhua' ixcālīmāsu'yuni' tū līca'tzīni'can ē līlaczucu cāmāsu'yuni'lh chuntza' chī tzē natalīscā'ta.

34 Xmān tū līca'tzīni'can ixcālītā'chihuīna'n tachi'xcuhuī't. A'cxni' ixlīmānca'n xla' ē ī'scujnu'ni'n, tzej ixcālīmāsu'yuni' ixlīpō'ktu.

Jesús cāmāca'cslīh ū'ni' ē mar

Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25

35 Kōtanūtza' ixuanī't tzamā' quilhtamacuj ē Jesús cāhuanilh ī'scujnu'ni'n:

—Ca'a'uj ixtuntacut nac xcān.

36 Jesús ixuī'lhcus nac barco, ē chuntza' talīlē'lh nac barco ē cāmakxtekli lhūhua' tachi'xcuhuī't. Ā'makapitzīn barco nā tatā'a'lh ixtuntacut nac xcān.

37 A'cxni' ixtatacutmā'nalh, palha' tzuculh ū'nun. Mar sno'kli barco ē ixlītatzumamā'lh xcān.

38 Jesús xtum ixmā'lh nac barco ē ī'lhtatamā'lh ē ixa'ktzi'mā'lh a'ktin ixa'ktzi'. Tamālakahuanīlh ē tahuanih:

—Mākelhtahua'kē'ni', tā'cnūmā'nauj ē hui'x jā cuenta tlahua'ya'.

39 Jesús tā'kaquī'lh ē lacaquilhnīlh ū'ni' ē huanilh mar:

—Caca'csla'.

Ca'cslalh ū'ni' ē ca'cs tahuī'lh mar.

40 Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? Jā quilālīpāhuanāuj.

41 Talī'a'cnīlh ē talāhuanilh chā'tunu' xlaca'n:

—¿Tichūyā chi'xcu' huā'mā'? Hasta tzē cāmāpa'ksī ū'ni' ē mar ē takexmatni'.

5

Chi'xcu' xala' nac Gadara tī ixcāka'lhī jā tzeya ū'nī'n

Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39

¹ Tachā'lh xlaca'n ixtuntacut mar nac a'ktin ti'ya't jā huanican Gadara.

² A'cxni' Jesús tacutli nac barco, palaj tunca laktalacatzuna'jīlh chā'tin chi'xcu' tī taxtulh na ixpu'nan pūtā'cnūn. Ixka'lhī jā tzeya ū'ni'.

³ Xla' ixlahuī'lh nac lhu'cu' jā ixcāmā'cnūcanī't nīnī'n. Jā tī chā'tin tzē ixchī' ē masqui ixlīchī'can cadenas.

⁴ Maklhūhua' ixtūpixchī'canī't ē ixmacatūpixchī'canī't līcā'n ē cadenas ē xla' lacpu'xli cadenas ē lacstīn tlhualh līcā'n ē jā tī chā'tin tzē ī'skāhuī'.

⁵ Cā'tzī'sni' ē cā'cuhuīni' jā ixuī'lh lhu'cu' ē na ixlacapūn sipej pō'ktu quilhtamacuj ixta'satā'kchoko ē ixlītakāhuī'can chihuix.

⁶ Makatcus ixmimā'cha' Jesús a'cxni' chi'xcu' lak-tzī'lh ē laktu'jnulh ē lakachi'xcuhuī'lh.

⁷ Tā'chihuīna'nli palha' ē huanli:

—¿Tū ixpālacata ta'na' hui'x jā icuī'lh, Jesús? Hui'x ī'Ska'ta' Dios xaka'tla'. ¿Ē mimaca'tzi tū ictlahuamā'lh? Icsqui'ni'yān jā naquintimakapātīnīna'.

⁸ Chuntza' ī'squi'ni'mā'ca Jesús ixpālacata xla' ixuaninī't jā tzeya ū'ni':

—Cataxtuni' tzamā' chi'xcu'.

⁹ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Chī huanica'na'?

Xla' kelhtīlh:

—Quihuanican Legión ixpālacata quina'n lhūhua'.

¹⁰ Ixtasqui'ni'mā'nalh Jesús jā cacāmacā'lh makat.

¹¹ Lhūhua' pa'xnī'n ixtahuā'yamā'nalh lacatzuna'j a'ntza' na ixlacapūn sipej.

¹² Jā tzeza ū'nī'n tasqui'ni'lh Jesús:

—Caquilāmacamini'uj lhūhua' pa'xnī'n ē tzē na'ictanūpalayāuj na ixpūlacni'ca'n tzamā' pa'xnī'n.

¹³ Palaj tunca cāmakxtekli natatanū. Jā tzeza ū'nī'n tataxtuni'kō'lh chi'xcu' ē tapūlactojōlh ixpūlacni'ca'n pa'xnī'n. Xlaca'n tatu'jnulh ta'a'lh lacatampān ē tatojōcha' nac xcān ē tajicsua'kō'lh. Chī a'ktu' mil pa'xnī'n ixtahuanī't.

¹⁴ Chi'xcuhuī'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalh pa'xnī'n ē tatzā'lalh ē tamāca'tzīnīni'lh nac cā'lacchicni' ē ixquilhtūn cā'lacchicni'.

¹⁵ A'cxni' ā'makapitzīn tachā'lh jā ixuī'lh Jesús, xlaca'n talaktzī'lh chi'xcu' tī jātza' ixcāka'lhī jā tzeza ū'nī'n. Xla' ca'cs ixuī'lh ē ixmālhekē'canī'ttza'. Xlaca'n tajicua'nli.

¹⁶ Tī ixtalaktzī'nī't tahuanilh tū ixa'kspulanī't chi'xcu' tī ixcāka'lhīnī't jā tzeza ū'nī'n ē nā tū ixcā'a'kspulanī't pa'xnī'n.

¹⁷ Palaj tunca tatzuculh tasqui'ni' Jesús nataxtu a'ntza'.

¹⁸ A'cxni' Jesús ixtojōmā'lh nac barco, milh chi'xcu' tī ixcāka'lhīnī't jā tzeza ū'nī'n ē squi'ni'lh camakxtekli natā'a'n.

¹⁹ Jesús jā makxtekli natā'a'n ē huanilh:

—Cataspi'tti na minchic ē nacāhua'ni'kō'ya' mintalakapasni' ē minamigos lhūhua' tū Māpa'ksīni' tlahuani'nī'ta'n ē chī lakalhu'manī'ta'n hui'x.

²⁰ Chi'xcu' a'lh ē calhāxcuhuālh jā huanican Decápolis xla' tzuculh līchihuīna'n tū Jesús tlahuani'lh. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't talī'a'cnīlh.

Ixtzu'majāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixlu'xu' Jesús

Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56

²¹ A'cxni' Jesús pūtacutpālh barco ixtuntacut nac xcān, talaktakēstokli lhūhua' tachi'xcuhuī't jā xla' ixuī'lh lacatzuna'j nac mar.

²² Milh chā'tin xapuxcu' ixtemploca'n israelitas ē ixtacuhuīni' Jairo. A'cxni' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh.

²³ Squi'ni'lh ē huanilh:

—Quintzu'majāt nīmā'lh'tza'. Cata't ē namacaxa'ma'ya'. Natzeyan ē nalatahui'lapala.

²⁴ Jesús tā'a'lh. Ixtastālani' lhūhua' tachi'xcuhuī't ē ixtalālacxquititēlha.

²⁵ Na ixpu'nanca'n ixa'mā'lh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lhītza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāsni' ixka'lhni'.

²⁶ Lhūhua' doctornu' ixtamakapātīnīnī't ē ixmakasputkō'nī'ttza' ixtumīn ē jā tū tū ixmacuani'. Ā'chulā' ixlamā'.

²⁷ Ixkexmatnī't chī ixtlahua Jesús ē laktalacatzuna'jīlh na ixchakēn na ixpu'nanca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't ē xa'malh ixlu'xu'.

²⁸ Chuntza' tlhualh ixpālacata puhuanli: “Xmān ca'icxa'malh ixlu'xu' ē na'ictzeyan.”

29 Chuntza' palaj tunca tzeyanli. Makca'tzilh na ixmacni' ixtzeyani'ttza' ixta'jatat.

30 Palaj tunca Jesús u'cxca'tzilh chī ixlīmātzeyīnī't ixlītlī'hui'qui. Cālaktalakspi'tli tachi'xcuhuī't ē cāhuanilh:

—¿Tīchu xa'malh quilu'xu'?

31 Tahuanih ī'scujnu'nī'n:

—Laktzī'na' chī lhūhua' tachi'xcuhuī't talālacxquitiyān. Ē hui'x kelhasqui'nīni'na': “¿Tīchu quixa'malh?”

32 Xla' calhāxcuhuālh ixlacaputzamā'lh nalak-tzī'n tī ī'xa'manī't.

33 Puscāt ixca'tzī tū ixa'kspulanī't ē chī ixtzeyani'ttza' ē xla' ixjicua'n. Ī'xpipitēlha laka'lh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanikō'lh.

34 Xla' huanilh:

—Quintzu'ma'jāt, tzeyanī'ta' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Līpāxuhua capit. Tzeyanī'ta' mintajatat.

35 Ixchihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' tamilh makapitzīn xalanī'n na ixchic Jairo. Tahuanih Jairo:

—Mintzu'ma'jāt nīhtza'. ¿Tū ixpālacata māmakchu'yī'ya'cus Mākelhtahua'kē'ni'?

36 Jesús jā cuenta cātlahuani'lh tū ixtahuan. Huanilh xapuxcu' xala' nac templo:

—Jā cajicua'nti, xmān ca'a'ka'ī'.

37 Jesús jā makxtekli jā tī chā'tin nastālanī', xmān Pedro ē Jacobo ē Juan ixtā'tin Jacobo.

38 Ta'a'lh na ixchic xapuxcu' ixtemploca'n israelitas. A'cxni' tachā'lh, Jesús laktzī'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't. Ixtacalhuamā'nalh ē ixtata'samā'nalh.

³⁹ Jesús a'cxni' tanūlh, cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata ta'sayā'tit ē calhua'nā'tit?
Tzu'ma'jāt jā nīnī't, xmān lhtatamā'lh.

⁴⁰ Xmān talīlītzi'nli. A'cxni' Jesús cāmāxtukō'lh
ixlīpō'ktuca'n, cālē'lh ixtāta' tzu'ma'jāt ē ixtzi' ē tī
ixtatā'minī't. Tatanūlh jā ixmā'lh tzu'ma'jāt.

⁴¹ Macachi'palh tzu'ma'jāt ē huanilh:

—Talita cumi. (Huā'mā' tachihuīn huanicu'tun:
Tzu'ma'jāt, icuaniyān catā'kaqui'.)

⁴² Palaj tunca tā'kaquī'lh tzu'ma'jāt ē xla'
ixlatlā'huan. Xla' ixka'lhī a'kcāujtu' cā'ta.
Tachi'xcu'huī't talī'a'cnīlh ē tajicua'nli.

⁴³ Jesús māpa'ksīlh jā tī chā'tin ixtamāca'tzīnīlh ē
cāhuanilh:

—Camāhuī'tit tzu'ma'jāt.

6

Jesús taspī'tli nac Nazaret

Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30

¹ Jesús taxtulh a'ntza' ē taspī'tli na ixcā'lacchicni'
jā ī'stacnī't ē tastālani'lh ī'scujnu'nī'n.

² A'cxni' chilh quilhtamacuj tū pūjaxcan, tanūlh
na ixtemploca'n israelitas ē tzuculh māsu'yu.
Lhūhua' tachi'xcu'huī't takexmatli ē talī'a'cnīlh ē
tahuanli:

—¿Jāchu sca'tli huā'mā' chi'xcu' tū ca'tzi?
¿Tuchūyā talacapāstacni' maxquī'canī't? ¿Chī tzē
nacālītlahua tzamā' lī'a'cnīn?

³ Ū'tza' huā'mā' xuacna' ē María ixtzi'. Nā
xla' ixpuxcu'ca'n Jacobo ē José ē Judas ē Simón.
Tahuī'lāna'lh huā'tzā' xanastancunu' puncan.

Ū'tza' talīsītzī'lh ē talakmaka'lh Jesús.

⁴ Xla' cāhuanilh:

—Chā'tin a'kchihuīna' nalakachi'xcuhuī'can calhāxcuhuālh na'a'n. Xmān xalanī'n na ixcā'lacchicni' ē ixtalakapasnī'n jā talakachi'xcuhuī'cu'tun.

⁵ A'ntza' na ixcā'lacchicni' Jesús jāla tlhualh lī'a'cnīn. Xmān cāxa'malh makapitzīn ta'jatatlanī'n ē cāmātzeyīlh.

⁶ Jesús lī'a'cnīlh ixpālacata jā ta'a'ka'ī'lh. Ixmāsu'yutēlha nac a'katunu' lacsti'na'j cā'lacchicni'.

*Jesús cāmacā'lh ī'scujnu'nī'n nata'a'kchihuīna'n
Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6*

⁷ Jesús cātā'talacxtimīlh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē tzuculh cāmacā'n chā'tu'yūn ē cāmaxquī'lh līmāpa'ksīn natamāxtu jā tzeya ū'nī'n.

⁸ Cāhuanilh:

—Jā tū tilī'pinā'tit nac tej, nūn morralh, nūn pāntzīn, nūn tumīn na mimbolsaca'n. Xmān nalī'pinā'tit mimpāla'cca'n ē

⁹ natatūnū'yā'tit mincaclhi'ca'n. Jā tilī'pinā'tit pūtu' milu'xu'ca'n, xmān pūtin.

¹⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Calhāxcuhuālh nac chic jā nachipinā'tit, a'ntza' natachokoyā'tit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit nac tzamā' cā'lacchicni'.

¹¹ Palh catīxcuhuālh jā cātamānūyān na ixchic ē palh jā takexmatcu'tun tū hua'nā'tit, cataxtutit tzamā' cā'lacchicni'. A'cxni' nataxtuyā'tit, catincxtit mintujanca'n ē nayuja pokxni' na ixlacatampūn mintujanca'n. Chuntza' nalīmāsu'yu'yā'tit xlaca'n natalē'n cuenta ixpālacata jā takexmatcu'tunli. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' namin quilhtamacuj a'cxni'

Dios nacāputzāna'nīkō', xluca'n natapātīni'n
ixpālacata jā takexmatcu'tunli. Ā'chulā'
natapātīni'n xluca'n ē jā xalanī'n nac Sodoma ē
Gomorra —cāhuanilh.

¹² Ta'a'lh scujnu'nī'n ē ixtamāsu'yuni'
tachi'xcuhuī't ixlacasqui'nca natalakpalī
ixtalacapāstacni'ca'n.

¹³ Tamāxtulh lhūhua' jā tzeya ū'nī'n.
Ixcālīmūtlahua aceite lhūhua' ta'jatatlanī'n ē
cāmātzeyīlh.

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9

¹⁴ Rey Herodes kexmatli tū ixtlahuamā'lh
Jesús ixpālacata lhūhua' tī ixtalīchihuīna'mā'nalh.
Herodes huanli:

—Juan tī ixmā'kpaxīni'n lacastālancuana'nī't
ixlacpu'na'i'tātcan nīnī'n. Ū'tza' līka'lhī lītlī'hui'qui
tū lītlahua lī'a'cnīn.

¹⁵ Makapitzīn ixtahuan:

—Ū'tza' Elías tī ixa'kchihuīna' Dios xalanī'n
makāstza'.

Ā'makapitzīn ixtahuampala:

—Ū'tza' a'kchihuīna' chī xalanī'n makāstza'.

¹⁶ A'cxni' huanica Herodes tū tlhualh Jesús, xla'
huanli:

—Ū'tza' Juan tī icmā'a'cchu'cunīni'lh. Xla' la-
castālancuana'nī't ē taxtulh na ixpu'nan nīnī'n.

¹⁷ Herodes ū'tza' ixmāpa'ksīnī't ē
ixmāchī'panīni'nī't Juan ē ixmāchī'nīni'nī't nac
pūlāchī'n ixpālacata Herodías tī ixpuscāt Felipe
ixuanī't. Huā'mā' Felipe ixtā'tin Herodes. Herodes
ixtā'tahui'la tzamā' puscāt.

¹⁸ Juan ixuaninī't Herodes:

—Jā minī'ni' chī tā'tahui'la'ya' ixpuscāt mintā'tin.

¹⁹ Ū'tza' Herodías līlahl ixtā'lāquichlaktzi' Juan ē ixmaknīcu'tun. Jāla ixmaknī

²⁰ ixpālacata Herodes ixjicua'ni' Juan. Ixca'tzī tzeya chi'xcu' ixuanī't Juan ē līlacatejtin ixlatlā'huan. Ū'tza' Herodes jā līmakxtekli Herodías natlahuani' Juan tū ixtlahuacu'tun. Masqui Herodes tamakchuyīlh ixpālacata tū māsuyulh Juan, ixkexmatcu'tun.

²¹ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Herodías tzē tlahualh ixtapāxuhuān. Herodes tlahualh ixcā'tani' a'cxni' chā'lh ixcā'ta. Cā'invitarlīlh nacātā'huā'yan na ixchic xanapuxcu'nu' ē xamāpa'ksīni'nī'n ē generales tī ixtatā'scuja nac estado Galilea.

²² Ixtzu'ma'jāt Herodías tanūlh ē tlīlh ē cāmakapāxūīlh Herodes ē tī ixcātā'huā'yamā'lh. Rey Herodes huanilh tzu'ma'jāt:

—Caquisqui'ni' tū lacasqui'na' ē quit na'icmaxquī'yān.

²³ Lacatejtin huanilh:

—Ixlicāna' tū icuanin. Na'icmaxquī'yān tū naquisqui'ni'ya' masqui i'tāt jā quit icmāpa'ksī.

²⁴ Tzu'ma'jāt taxtulh ē kelhasqui'nīlh ixtzī':

—¿Tū na'icsqui'ni'?

Xla' huanilh:

—Nasqui'na' ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'.

²⁵ Tzu'ma'jāt palaj tunca tanūlh jā ixuī'lh rey ē huanli:

—Iclacasqui'n ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'. Chuhua'j palaj tunca naquimaxquī'ya' a'ktin nac pulātu.

²⁶ Ū'tza' līlīpuhuanli rey Herodes ixpālacata tū ixmālacnūni'nī't tzu'ma'jāt. Masqui līlīpuhuanli,

jātza' la lakpalilh ixtachihuīn ixpālacata ixtakexmatnī'ttza' tī ixcā'invitarlīcanī't.

²⁷ Palaj tunca rey māpa'ksīlh chā'tin mayūlh nalīmin ixa'kxāk Juan. Xla' a'lh nac pūlāchī'n ē a'cchu'culh.

²⁸ Līminca ixa'kxāk a'ktin nac pulātu ē maxquī'ca tzu'ma'jāt. Tzu'ma'jāt maxquī'lh ixtzī'.

²⁹ A'cxni' cāmāca'tzīnīca ī'scujnu'nī'n Juan, xlaca'n tamīlh ē tascali ixmacni' ē tamā'cnūlh nac a'ktin pūtā'cnūn.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chi'xcuhuī'n

Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14

³⁰ A'cxni' apóstoles talaktaspi'tli Jesús, tahuanikō'lh pō'ktu tū ixtatlahuanī't ē tū ixtamāsu'yunī't.

³¹ Jesús cāhuanilh:

—Cata'ntit xmān hui'xina'n ē caquilātā'miuj jā nūn chā'tin lahuī'lh ē najaxāuj macstī'na'j.

Lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtaquīlakla Jesús ē chuntza' ī'scujnu'nī'n jāla ixtahuā'yan.

³² Tatojōlh a'ktin nac barco xmān xlaca'n ē ixta'a'mā'nalh jā jā tī ixa'nancan.

³³ Lhūhua' tachi'xcuhuī't talaktzī'lh a'cxni' ixta'a'mā'nalh ē talakapasli. Xalanī'n ā'lacatunu' cā'lacchicni' catujan tatu'jnulh a'ntza' ē tachā'lh pūla.

³⁴ A'cxni' Jesús taxtulh nac barco, cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't ē cālakalhu'manli ixpālacata tatasu'yulh hua'chi purecu' tū jā taka'lhī tī nacāmaktaka'lha. Tzuculh cāmāsu'yuni' lhūhua' catūhuālh.

³⁵ A'cxni' ī'smalanka'namā'lhntza', scujnu'nī'n talakmilh Jesús ē tahuanilh:

—Kōtanūtza' ē huā'tzā' jā nac cā'lacchicni'.

³⁶ Cacāmacapi tachi'xcuhuī't nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n calhāhuālh jā yākō'lh chic ixpālacata jā taka'lhī tū natahua'.

³⁷ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n cacāmāhuī'tit.

Tahuanilh:

—Lhūhua' tachi'xcuhuī't. Ixlacasqui'nca makās namakscujcan ē chuntza' tzē nalītamāhuacan pāntzīn tū na'iccāmāhuī'yāuj xlaca'n.

³⁸ Jesús cāhuanilh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhī'yā'tit? Caquīlaktzī'ntit.

Taquīlaktzī'lh ē a'cxni' taca'tzīlh, tahuanihl:

—Macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti'.

³⁹ Xla' cāmāpa'ksīlh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmāpitzitit ē xtum catatahuī'lh pūlacatunu' nac cā'seketni'.

⁴⁰ Ixui'lh pūlacatunu' jā tatahuī'lh a'ktin cientu. Nā ixui'lh ā'makapitzīn pūlacatunu' jā tatahuī'lh tu'pu'xamacāuj.

⁴¹ Jesús cātayalh macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti' ē talacayāhualh nac a'kapūn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāche'keni'lh pāntzīn ē cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n. Xlaca'n tamāpitzīlh na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't. Nā cāmāpitzīni'lh tantu' squī'ti' ixlīpō'ktuca'n.

⁴² Taha'lh ixlīpō'ktuca'n ē taka'sli.

⁴³ A'cxni' tahuā'yankō'lh, scujnu'nī'n tasacli xalacpītzun pāntzīn ē squī'ti'. Lītatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quītāxtūni'lh.

⁴⁴ Tī tahuā'yalh a'kquitzis mil chi'xcuhuī'n ix-tahuanī't.

*Jesús kelhtlā'huanli xcān**Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21*

⁴⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Catojō'tit nac barco ē capūla'tit ixtuntacut nac mar nac Betsaida līhuan quit na'iccāmacā'n tachi'xcuhuī't.

⁴⁶ A'cxni' ixcāmacā'nkō'nī'ttza', xla' tā'cxtunu'lh nac sipej na'orarlī.

⁴⁷ A'cxni' tā'cnūlh chi'chini', Jesús ixlīmān ixuī'lh nac ti'ya't līhuan ī'scujnu'nī'n ixta'a'mā'nalh nac barco ixpu'nan mar.

⁴⁸ Jesús laktzī'lh chī jāla ixa'n barco ixpālacata ixū'numā'lh. A'cxni' ī'xkakamā'lh'tza', Jesús cālakmilh. Ixkelhtlā'huantēlha xcān ē ixcālaktalacatzuna'jīlh.

⁴⁹⁻⁵⁰ Xlaca'n talaktzī'lh ē tajicua'nli ē tata'salh. Ixlpō'ktuca'n talaktzī'lh catihuālh ixkelhtlā'huantēlha xcān ē tapuhuanli ixtalakachuyamā'nalh ē ū'tza' talijicua'nli. Palaj tunca Jesús cātā'chihuīna'nli xlaca'n ē cāhuanilh:

—Catahuixcānī'tit ē jā cajicua'ntit. Quit tī icmimā'lh.

⁵¹ Tojōlh nac barco jā ixtahui'lāna'lh xlaca'n ē ca'cslalh ū'ni'. Xlaca'n talī'a'cnīlh.

⁵² Masqui ixtalaktzī'nī't chī Jesús mālhuuīlh pāntzīn, jā ixta'a'ka'ī'ni'lh ixlītlī'hui'qui Jesús.

*Jesús cāmātzeyīlh ta'jatatlānī'n nac cā'lacchicni' Genesaret**Mt. 14:34-36*

⁵³ A'cxni' Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'a'lh ixtuntacut nac xcān, ē tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Genesaret ē tachi'jūlh ixbarco'a'n.

54 A'cxni' tataxtulh nac barco, tachi'xcuhuī't talakapasli Jesús.

55 Palaj ta'a'lh calhāxcuhuālh ē tzucuca cālīmincan ta'jatatlānī'n nac talajni'. Cālē'nca jā ixuī'lh Jesús.

56 Calhāxcuhuālh Jesús tanūlh nac lacsti'na'j cā'lacchicni' ē nac xaka'tla' cā'lacchicni' ē masqui nac ranchuj, ixcāmāpī'can ta'jatatlānī'n nac talajni' ē ī'squi'ni'can xmān cacāmakxtekli nataxa'ma ix-tampān ixlu'xu'. Ixlīpō'ktuca'n tī taxa'malh ixlu'xu' tatzeyankō'lh.

7

Tū cālactlahua chi'xcuhuī'n *Mt. 15:1-20*

1 Talaktalacatzuna'jīlh Jesús fariseos ē makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn xalanī'n nac Jerusalén tī ixtalakmini't Jesús.

2 Ixtalaktzī'nī't makapitzīn ī'scujnu'nī'n Jesús tī ixtahuā'yamā'nalh ē jā pūla ixtamakacha'ka'nī't.

3 Jā chuntza' ixtatlahua fariseos ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn israelitas. Palh xlaca'n jā pūla ixtamakacha'ka'n chuntza' chī ixlacasqui'nca, jā ixtahuā'yan ixpālacata ixtalakachi'xcuhuī' ixtahui'latca'n ī'xū'nāpapca'n.

4 A'cxni' ixtaquī'taspi'ta nac lītamāuj, jā ixtahuā'yan palh jā tzej ixtamakacha'ka'n pūla. Ixtamākentaxtū lhūhua' ixtahui'latca'n ī'xū'nāpapca'n hua'chi chī talīpūche'kē' vasos ē tla'ma'nc ē tamacatzucun līcā'n ē ixpūtama'ca'n.

5 Takelhasqui'nīlh Jesús fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn:

—¿Tū ixpālacata miscujnu'nī'n jā tamākentaxtū
tū quixū'nāpapca'n quincātamāsu'yuni'n?
Tahuā'yan ē jā pūla tamakacha'ka'n chī
ixlacasqui'nca.

⁶ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n.
Mimpālacatataca'n lītzo'kli profeta Isaías jā tatz'o'kni':
Tzamā' tachi'xcuui't xmān tahuān quinta-
lakachi'xcuui'.

Jā talacapāstaca tū iccālīmāpa'ksīlh.

⁷ Jā tū līmācuan chī quintalaktaquilhpūta.

Tū tamāsu'yu, ū'tza' xmān ixtalacapāstacni'ca'n
chī'xcuui'n,

Chuntza' tzo'kli Isaías.

⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē
mākentaxtūyā'tit ixtahui'latca'n mixū'nāpapca'n.
Hui'xina'n pūche'kē'yā'tit tla'ma'nc ē vasos chī
ixlacasqui'nca ē tlahua'yā'tit lhūhua' ā'makapitzīn
tahui'lat.

⁹ Nā cāhuanilh:

—Puhua'nā'tit tze chī mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn
Dios ē mākentaxtūyā'tit mintahui'latca'n.

¹⁰ A'ntza' jā tzo'kli Moisés, chuntza' huanli:

Cacālakachi'xcuui' mintāta' ē mintzī'.

Moisés nā huanli:

Camāmāknīnīnca tī cachīhuālh huani ixtāta' o ixtzī'.

¹¹ Hui'xina'n xtum hua'nā'tit. Māsu'yu'yā'tit palh
chā'tin chī'xcu' tzē nahuani ixtāta' o ixtzī': “Jāla
icmaktāyayān ixpālacata ixlīpō'ktu tū icka'lhī,
ū'tza' Corbán.” (Huā'mā' tachihuīn huanicu'tun:
icmālacnūni'nī'ttza' Dios.)

¹² Chuntza' jā makxtekā'tit nacāmaktāya ixtāta' ē
ixtzī'.

13 Hui'xina'n mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ixpālacata māsuyū'yā'tit ixlacasqui'nca namākentaxtūcan ixtahui'latca'n mixū'nāpapca'n. Lhūhua' tū tlahua'yā'tit hua'chi tzamā' —huanli Jesús.

14 Jesús cāmāta'satīnīni'lh tachi'xcuhuī't ē cāhuanilh:

—Caquilākexmatni'uj milīpō'ktuca'n ē caca'tzītit.

15 Jā tū a'nan tū naquilhtanū chi'xcu' hua'chi līhua' ē chuntza' nalīka'lhī ixcuenta. Tū naquilhtaxtu chā'tin chi'xcu' tū jā tze tachihuīn, ū'tza' nalīka'lhī ixcuenta.

16 Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit —huanli Jesús.

17 A'cxni' Jesús ixtanūnī't nac chic, jātza' ixa'nan lhūhua' tachi'xcuhuī't. Ī'scuju'nī'n takelhasqui'nīlh tūchu ixuanicu'tun tū līca'tzīnī'can.

18 Jesús cāhuanilh:

—Nā hui'xina'n ¿ē jā kexpa'tā'tit? Ca'tzīyā'tit catūxcuhuālh tū naquilhtanū chā'tin chi'xcu', ū'tza' jā catilactlahualh.

19 Ū'tza' xmān tajō na ixpān ē chuntza' taxtu. Jā catitanūlh na ixtalacapāstacni'.

Chuntza' līmāsu'yulh pō'ktu tze tū hua'yāuj.

20 Jesús chihuīna'mpālh:

—Tū quilhtaxtu chā'tin chi'xcu', ū'tza' nalactlahua.

21 Palh jā tze ixtalacapāstacni' chā'tin chi'xcu', xla' napuhuan tū jā tze. Ū'tza' nalīka'lhīcu'tun ixtā'lāpāxquī'n ē nalītlahua tū jā tze ē nalīmāknīnī'n.

22 Naka'lhāna'n ē naka'lhīcu'tun tū ixla' ā'chā'tin ē natlahua tū jā tze. Natampī'lhīnī'n

ē na'a'kskāhuī'nin ē natlahua tū jā tze ē nalakca'tzāna'n ē na'a'ksa'nini'n ē ka'tla' namakca'tzī ē jā tze ixtalacapāstacni' naka'lhī.

²³ Pō'ktu tzamā' tū jā tze ē tamātlahuī jā tze chā'tin chi'xcu'. Nā tzamā' tataxtu na ixpūlacni' chā'tin chi'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni' —huanli Jesús.

Puscāt xamini' a'ka't'ni'lh Jesús

Mt. 15:21-28

²⁴ A'cxni' Jesús huankō'lh, xla' taxtulh ē a'lh ā'lacatin jā tahui'lāna'lh a'ktu' cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē Sidón. Tanūlh a'ktin nac chic. Masqui ixlacasqui'n jā tī chā'tin ixca'tzīlh ixuī'lh a'ntza', jāla tatzē'kli.

²⁵ Palaj tunca milh chā'tin puscāt. Ixtzu'ma'jāt puscāt ixka'lhī jā tzeya ū'ni'. Māca'tzīnīca a'cxni' chilh Jesús ē lakmilh ē tatzokostani'lh.

²⁶ Puscāt jā israelita ixuanī't; xla' sirofencia ixuanī't. Ī'squi'ni' talakalhu'mān camāxtuni'lh ixtzu'ma'jāt jā tzeya ū'ni'.

²⁷ Jesús huanilh:

—Pūla cataka'sli lacstīn. Jā minī'ni' maktīcan ixpāntzīnca'n lacstīn ē nacāmaxquī'can chichī'n.

²⁸ Puscāt kelhtīlh:

—Ixlicāna', Māpa'ksīni'. Masqui icca'tzītza', chichī'n tzē tasacua' tū tamakā'n lacstīn na ixtampīn mesa.

²⁹ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tze chī hua'na'. Tzētza' napina' na minchic. Jā tzeya ū'ni' taxtuni'nī'ttza' mintzu'ma'jāt.

³⁰ Puscāt a'lh na ixchic. Ixtzu'ma'jāt ixmā'lh nac tama' ē ixtasu'yu ixtaxtuni'nī'ttza' jā tzeya ū'ni'.

Jesús mātzeyīlh chi'xcu' tī jāla ixa'kahuāna'n ē jāla ixchihuīna'n

³¹ Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē tētaxtulh nac Sidón ē jā ixmāpa'ksī Decápolis. Taspī'tli nac mar tū huanican Galilea.

³² Līmini'ca chā'tin chi'xcu' tī jā ixa'kahuāna'n ē kō'ko' ixuanī't. Squi'ni'ca caxa'malh.

³³ Jesús lē'lh chi'xcu' lacapunchuna'j jā jā ixtatakēstoka tachi'xcuhuī't ē mánūni'lh ixmakaspulh na ixa'ka'xko'lh. Chojmanīlh ixmacan ē nā xa'malh na ī'sī'makā't chi'xcu'.

³⁴ Jesús talacayāhualh nac a'kapūn. Jaxapānīlh ē huanli:

—¡Efata! (Huā'mā' tachihuīn huanicu'tun: ¡Catalaquī'lh!)

³⁵ Palaj tunca tatzeyalh ixa'ka'chakān chi'xcu' ē kexmatli. Tzeyanli ī'sī'makā't ē tzētza' ixchihuīna'n.

³⁶ Jesús lacatejtin cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—Jā tī chā'tin tihua'ni'yā'tit.

Jā takexmatni'lh, ē ā'chulā' tamāca'tzīnīni'lh.

³⁷ Xlaca'n tī cāmāca'tzīnīca ixtalī'a'cnī ē tahananli:

—Pō'ktu tū tlahuanī't, pō'ktu tze. Ū'tza' cāmā'a'kahuanī tī a'katāp ē cāmāchihuīnī tī kō'ko'.

8

Jesús cāmāhuī'lh a'ktā'ti' mil tachi'xcuhuī't

Mt. 15:32-39

¹ Tzamā' quilhtamacuj ixtatakēstoknī't tachi'xcuhuī't ē jā tū ixa'nan tū natahua'. Jesús cāta'sani'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

² —Iccālakalhu'man tachi'xcuhuī't. Tu'tuma'jtza' quintatā'lahui'lāna'lh huā'tzā' ē jātza' taka'lhī tū tahua'.

3 Palh xa'iccāmacā'lh na ixchicca'n ē jā tahuā'yani't, ixtaxlajua'nalh nac tej ē jā ixtatāyani'lh. Makapitzīn xluca'n taminī'ta'ncha' makat.

4 I'scujnu'nī'n takelhtīlh:

—¿Chī nacālīmāhuī'yāuj tachi'xcuhuī't huā'tzā' jā jā tī huī'lh?

5 Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhī'yā'tit?

Xluca'n takelhtīlh:

—Mactojon.

6 Palaj tunca Jesús māpa'ksīlh catatahui'lalh tachi'xcuhuī't nac ti'ya't. Cātayalh mactojon pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāmāpitzini'lh ē cāmaxquī'lh i'scujnu'nī'n natamāpitzī tachi'xcuhuī't. Chuntza' tatlahualh.

7 Nā ixtaka'lhī makapitzīn xalacstīn squī'ti' ē Jesús maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata squī'ti'. Cāhuanilh i'scujnu'nī'n:

—Cacāmāpitzini'tit.

8 Ixlīpō'ktuca'n tahuā'yalh ē talīka'sli. Tamākēstokli xalacpītzun tū quītāxtūlh ē tamātzumalh pātojon chā'xta.

9 Tī tahuā'yalh hua'chi a'ktā'ti' mil ixtahuanī't. Jesús cāmacā'lh tachi'xcuhuī't na ixchicca'n.

10 Palaj tunca xla' ē i'scujnu'nī'n tatojōlh nac barco ē tachā'lh jā ixmāpa'ksī cā'lacchicni' Dalmanuta.

Fariseos tasqui'ni'lh Jesús catlahualh a'ktin lī'a'cnīn

Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56

11 Fariseos talakmilh ē tatzuculh tatā'lāhuani Jesús. Tasqui'nli a'ktin lī'a'cnīn tū nalitasu'yu xla'

xala' nac a'kapūn. Tasqui'nli ixpālacata xmān ix-talīlaktzī'ncu'tun.

¹² Jesús cājiclhuanini'lh ē huanli:

—¿Tū ixpālacata tachi'xcuhuī't tasqui'n lī'a'cnīn? Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j jā caticātamāsu'yuni'n lī'a'cnīn.

¹³ Cāmaktexekli ē tojōpāl̄h nac barco ē a'lh ixtunta-cut nac xcān.

Camaktaka'lhtit tū tahuan fariseos

Mt. 16:5-12

¹⁴ Xmān mactin ixuī'lh pāntzīn nac barco ixpālacata ixtapātza'nkānī't ē jā talē'lh pāntzīn.

¹⁵ Jesús cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit ē camaktaka'lhtit ixle-vaduraca'n fariseos ē Herodes.

¹⁶ Scujnu'nī'n talātā'chihuīna'nli ē talāhuanilh:

—Chuntza' huanli ixpālacata jā līmiuj pāntzīn.

¹⁷ Jesús ixca'tzī tū ixtalāhuanimā'nal̄h. Ū'tza' līca'tzīl̄h jā ixtakexmata xla' ixlīchihuīna'mā'lh ix-tamāsu'yun fariseos. Ū'tza' cālīhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—¿Tū ixpālacata lī'a'ktuyunā'tit pāntzīn tū jā līta'ntit? ¿Jā cuenta tlahua'yā'tit nūn kexpa'tā'tit? ¿Jā ka'lhī'yā'tit milīstacna'ca'n nalīlacapāstacna'nā'tit?

¹⁸ Ka'lhī'yā'tit milakastapunca'n. ¿Ē jā lak-tzī'nā'tit? Ka'lhī'yā'tit mina'ka'xko'lhca'n. ¿Ē jā a'kahuā'na'nā'tit? ¿Ē jā la lacapāstacna'nā'tit?

¹⁹ A'cxni' iccāche'kelh macquitzis pāntzīn ē ū'tza' iccālīmāhuī'lh a'kquitzis mil chí'xcuhuī'n, ¿chī pālā't chā'xta mātsuma'tit xalacpītzun tū mākēstoktit?

Xlaca'n takelhtīl̄h:

—Pācāujtu'.

20 Xla' huanli:

—A'cxni' iccāche'kelh mactojon pāntzīn ē ū'tza' iccālīmāhuī'lh a'ktā'ti' mil, ħchī pālā't chā'xta mātsuma'tit xalacpītzun tū mākēstoktit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Pātojon.

21 Cāhuanilh:

—ĶĒ jāna'j kexpa'tā'tit?

Jesús mālacahuānīlh chā'tin lakatzī'n nac cā'lacchicni' Betsaida

22 Jesús ē ī'scujnu'nī'n tachā'lh nac cā'lacchicni' tū huanican Betsaida ē līmini'ca Jesús chā'tin lakatzī'n ē squi'ni'ca caxa'malh.

23 Makachi'palh ē pekechi'palē'lh lakatzī'n na ixquiltūn cā'lacchicni'. Chojmanīlh ixlakastapun ē xa'mani'lh na ixlakastapun ē kelhasqui'nīlh:

—ĶTū la'ktzī'na'?

24 Xla' lacahuāna'nli ē huanli:

—Iccālaktzī'n chī'xcu'huī'n tī talatlā'huan. Tatasu'yu hua'chi xalaka'tla' qui'hui'.

25 Palaj tunca xa'mani'pālh na ixlakastapun. Chi'xcu' lacahuāna'mpālh ē tzeyanli ē lacahuāna'nkō'lh.

26 Jesús huanilh:

—Lacatzaj capit na minchic ē jā titētanū'ya' nac cā'lacchicni'. Jā tī chā'tin tihuanī'ya' xalanī'n nac cā'lacchicni' chī lītze'ya'nti.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21

27 Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'a'lh nac ā'makapitzīn cā'lacchicni' a'ntza' jā huanican Cesarea Filipino. Līhuan ixta'a'mā'nalh, xla' cākelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n:

—Tachi'xcuhuī't, ¿chī tahuan quimpālacata?

²⁸ Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Makapitzīn tahuan palh hui'x Juan Mā'kpaxīni' ē ā'makapitzīn tahuan palh hui'x Elías ē ā'makapitzīn huampala tahuan palh hui'x palhāsā' chā'tin a'kchihuīna'.

²⁹ Palaj tunca cāhuanilh:

—Ē hui'xina'n, ¿chī hua'nā'tit tīchu quit?

Pedro kelhtīni'lh:

—Hui'x Cristo tī xa'icka'lhīmā'nauj.

³⁰ Cāmāpa'ksīlh jā catitahuanilh nūn tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca.

Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī

Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27

³¹ Jesús tzuculh cāmāsu'yuni' chuntza':

—Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē ixlacasqui'nca naquimakapātīnīncan. Xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, xlaca'n naquintalakmaka'n ē naquintamaknī. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n.

³² Lacatejtin huanli huā'mā' tachihuīn. Palaj tunca Pedro lē'lh lacapunchuna'j ē tzē'k huanilh jā cahualh chuntza'.

³³ Jesús cālaktalakspi'tli ē cālaktzī'lh ī'scujnu'nī'n ē lacaquilhnīlh Pedro ē huanilh:

—Catakēnu'. Hui'x lacapāstacna'na' chuntza' chī skāhuī'ni'. Jā ka'lhī'ya' ixtalacapāstacni' Dios.

³⁴ Jesús cāta'sani'lh tachi'xcuhuī't ē ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Palh catīxcuhuālh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza' la catilacapāstacli xmān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhui'līlh natlahua quintalacasqui'nīn masqui

capātīni'lh chuntza' chī quit na'icpātīni'n ē caquistālani'lh.

³⁵ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalīpātīni'n quimpālacata, jā catitaka'lhilh ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Tī natapātīni'n masqui natanī quimpālacata ē ixpālacata xatze tachihuīn, xla'ca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli.

³⁶ Palh chā'tin chi'xcu' ixtlajakō'lh ixlīpō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū līmacuan palh jā ka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli.

³⁷ Jā tū a'nan tū xla' tzē namāstā' ē chuntza' nalīka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli.

³⁸ Tachi'xcuhuī't tī tahuī'lāna'lh chuhua'j taputza ā'xtum dios. Palh catīxcuhuālh hui'xina'n nalīmāxana'nā'tit na ixlacaṭīnca'n tachi'xcuhuī't ē nalīmāxana'nā'tit quimpālacata ē ixpālacata tū icmāsu'yu, ū'tza' na'iclīmāxana'n a'cxni' na'icmimpala. Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē na'icka'lhī ixlīṭli'hui'qui quinTāta' Dios ē naquintatā'min ixángeles tī xalactze.

9

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Makapitzīn tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j ē xla'ca'n jā catitanīlh a'cxni' jāna'j natalaktzī'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē chī namāpa'ksīni'nkō'.

Xkakalh Jesús

Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36

² Ixlīlakachāxan quilhtamacuj Jesús cālē'lh Pedro ē Jacobo ē Juan ē tatā'a'lh. Xmān ixkelhatā'ti'ca'n ta'a'lh nac a'ktin sipej tālh mā'n ē tatā'cxtulh. A'ntza' talakpalīh Jesús ē xtum ixtasu'yu na ixlacaṭīnca'n.

3 Ixlu'xu' xkakalh ē stala'nka' huanli hasta ixlīlakachi'xua'nancan. Jā tū a'nan nac cā'ti'ya'tna' tū mālakhā'nī chī ixlīstala'nka'.

4 Cātasu'yuni'lh Elías ē Moisés ē ix-tatā'chihuīna'mā'nalh Jesús.

5 Pedro huanilh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', xalitze hui'lāna'uj huā'tzā'. Na'icyāhuayāuj huā'tzā' a'ktu'tun mū'xta'ka'; a'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixla' Moisés ē a'ktin ixla' Elías.

6 Chuntza' huanli Pedro ixpālacata jā ixca'tzī chī nahuan ē ixkelhatu'tunca'n tajicua'nli. Ū'tza' līhuanli chuntza'.

7 Palaj tunca milh a'ktin poklhnu' ē cālītamacsti'li'lh. Takexmatli a'ktin tachihuīn nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē icpāxquī'. Cak-expa'ttit tū huan.

8 Palaj tunca talacaputzalh ē nūn chā'tin ixa'nan; xmān Jesús ixlīmān talaktzī'lh.

9 A'cxni' ixtayujmā'nalh nac sipej, Jesús cāmāpa'ksīlh ē cāhuanilh:

—Jā tū chā'tin tihua'ni'yā'tit tū laktzī'nī'ta'ntit. Jā catihua'ntit hasta a'cxni' Chi'xcu' xala' Tālmā'n nalacastālanacuana'n na ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n.

10 Tzē'k taca'tzīlh huā'mā' tachihuīn ē ixtalākelhasqui'nīmā'nalh:

—¿Tū huanicu'tun tzamā' lacastālanacuana'ncan na ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n?

11 Takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū ixpālacata tahuan xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn palh ixlacasqui'nca xapūla namin Elías ē ā'līstān namin Cristo tī Dios lacsacnī't?

12 Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' huā'mā'. Pūla namin Elías ē nacāxtlahuakō' ixlīpō'ktu. ¿Ē jā tatzō'kni' ixpālacata Chi'xcu' xala' Tālmā'n napātīni'n lhūhua' ē nalakmaka'ncan?

¹³ Quit iccāhuaniyān milhtza' tī huanican Elías ē makapitzīn chi'xcuhui'n tatlahuani'lh chuntza' chī ixtalacasqui'n. A'kspulalh chuntza' chī tatzō'kni' ixpālacata xla'.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni'

Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43

¹⁴ A'cxni' ixkelhatā'ti'ca'n tachā'lh jā ixtahui'lāna'lh ā'makapitzīn scujnu'nī'n, talaktzī'lh chī lhūhua' tachi'xcuhui't ixtalītamacsti'li'nī't. Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtatā'lāhuanimā'nal scujnu'nī'n.

¹⁵ A'cxni' tachi'xcuhui't talaktzī'lh Jesús, talī'a'cnīlh ē palaj tunca talaktu'jnulh ē tatā'chihuīna'nli.

¹⁶ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū līchihuīna'mpā'na'ntit?

¹⁷ Kelhtīlh chā'tin na ixlacpu'na'i'tātca'n ē huanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclīmini'n quinka'hua'cha. Ka'lhī jā tzeya ū'ni' tū makakō'ko'nī.

¹⁸ Calhāxcuhuālh chi'pa ē a'ntza' māmakahuasī nac ti'ya't ē tzucu kelhpupu ē lāxcakō' ixtatzan ē lhtuncu lakō'. Iccāsqui'ni'lhtza' miscujnu'nī'n catamāxtuni'lh. Xlaca'n jāla tamāxtuni'lh.

¹⁹ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n jā tzej a'ka'ī'yā'tit. ¿Hasta jā'cxni' na'iccātā'tahui'layān hui'xina'n ē jā nakexpa'tā'tit? ¿Hasta jā'cxni' na'iccātāyani'yān hui'xina'n chī hui'lāna'ntit? Caquilī'ta'ni' ka'hua'cha.

²⁰ Talīmini'lh ē a'cxni' laktzī'lh Jesús, jā tzeya ū'ni' makapaxnīni'n ka'hua'cha ē a'kā'lh nac tī'ya't ē tapi'li'lh ē kelhpupulh.

²¹ Jesús kelhasqui'nīlh ixtāta' ka'hua'cha:

—¿Chī a'klā't cā'ta ka'lhī huā'mā' ta'jatat?

Ixtāta' kelhtīni'lh:

—Hasta ixlīska'ta tzucunī't.

²² Maklhūhua' a'cchichintapūlh nac macscut ē nac xcān. Ixmaknīcu'tun. Palh tzē natlahua'ya' catūhuālh, caquilālakalhu'mauj quina'n ē caquilāmaktāyauj.

²³ Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihua'ni': “Palh tzē natlahua'ya' catūhuālh?” Palh hui'x a'ka'ī'ni'ya' Dios ē līpāhua'na' Dios, chuntza' tzē na'icli'tlahuani'yān catūxcuhuālh.

²⁴ Palaj tunca ixtāta' ka'hua'cha ta'salh ē huanli:

—Quit ica'ka'ī'. Caquimaktāya' ixpālacata quisputni'cus chī tzej na'ica'ka'ī'.

²⁵ A'cxni' Jesús cuenta tlahualh chī ixtatu'jnun talakmilh ixtalaktakēstokmā'nalh, xla' lacaquil-hnīlh jā tzeya ū'ni' ē huanilh:

—Icmāpa'ksiyān hui'x tī makā'katāpanī'ta' ē makakō'ko'nī'ta' ka'hua'cha. Icmāpa'ksiyān cataxtu xla' ē jā makstin titanūpala'ya' na ixpūlacni'.

²⁶ Jā tzeya ū'ni' ta'salh ē makapaxnīni'lh ka'hua'cha ē taxtulh. Ka'hua'cha ixtasu'yu hua'chi xanīn ixuanī't. Ū'tza' lhūhua' talīhualh ixpālacata ka'hua'cha:

—Nīlhtza'.

²⁷ Jesús makachi'palh ē maktāyalh ē ka'hua'cha tā'kaquī'lh.

²⁸ A'cxni' Jesús ē ī'scujnu'nī'n tatanūlh nac chic, ē ixlīmānca'n ixtahui'lāna'lh ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quina'n jāla icmāxtuni'uj ka'hua'cha jā tzeya ū'ni'?

²⁹ Cāhuanilh:

—Jā tzeya ū'ni' hua'chi huā'mā' xmān tzē māxtucan palh natlahua'yā'tit oración ē palh nalīhui'lī'yā'tit jā nahuā'ya'nā'tit.

Jesús māca'tzīnīni'mpālh chī nanī

Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45

³⁰ Tataxtulh a'ntza' ē ta'a'lh ē ixtalatlā'huan nac estado Galilea. Jesús jā ixlacasqui'n naca'tzīcan ixiū'lh a'ntza'

³¹ ixpālacata ixcāmāsu'yuni'mā'lh ī'scujnu'nī'n. Ixcāhuani:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n, ē naquilīmacamāstā'can na ixmacanca'n chi'xcu'huī'n. Xlaca'n naquintamaknī ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclastālancuana'n —cāhuanilh.

³² Xlaca'n jā taca'tzīlh tū huanicu'tun ē jā ixtakelhasqui'nīcu'tun ixpālacata ixtajicua'n.

¿Tīchu ā'chulā' ixlacasqui'nca?

Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48

³³ Tachā'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Capernaum. A'cxni' tatanūlhtza' nac chic, Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixlālīquilhnīpā'nantit a'cxni' ixta'mpā'na'ntit nac tej?

³⁴ Xlaca'n taquilhca'cslalh ixpālacata lihuan ixtatlā'huamā'nalh nac tej, ixtalālīquilhnīmā'nalh ixpālacata tīchu xlaca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca na ixlacpu'na'ī'tāca'n.

³⁵ Jesús tahuī'lh ē cāta'sani'lh ixkelhacāujtu'ca'n ē cāhuanilh:

—Palh catīhuālh lacu'tun xapuxcu' hui'xina'n, calalh hua'chi ixtasācua'ca'n ā'makapitzīn ē calalh hua'chi xastancu.

³⁶ Makachi'palh chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha ē yāhualh na ixlacpu'na'i'tātca'n. Cha'xli ē cāhuanilh:

³⁷ —Catīxcuhuālh tī quintā'tapa'ksī quit ē ū'tza' nalīpāxquī' chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha hua'chi huā'yālh, ū'tza' lacxtim hua'chi quit quimpāxquī'. Catīxcuhuālh tī quimpāxquī' quit, nā pāxquī' tī quimacamilh ē jā xmān quit.

Tī jā quiclhaktzī'n Jesús, ū'tza' namaktāya

Mt. 10:42, Lc. 9:49-50

³⁸ Juan huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclaktzī'nī'tauj chā'tin chi'xcu' tī ixmāpācuhuī mintacuhuīni' ē ū'tza' ixcālīmaxtumā'lh jā tzeya ū'nī'n. Icuani'ni'tauj jā'tza' catlahualh chuntza' ixpālacata xla' jā quincātā'latlā'huanān quina'n.

³⁹ Jesús huanli:

—Camaxtektit ē jā timāmakchuyīyā'tit. Jā tī chā'tin tī natlahua lī'a'cnīn a'cxni' namāpācuhuī quintacuhuīni' ē palaj tunca tzē naquilakapala.

⁴⁰ Tī jā quinquiclhaktzī'n, ū'tza' quincāmaktāyayān.

⁴¹ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān: catīxcuhuālh tī nacātā'hua'yān xcān ixpālacata hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ū'tza' naxokonu'ni'can.

Cuenta catlahua'tit tū mātlahuīyān tū jā tze

Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2

⁴² Jesús chihuīna'mpālh:

—Palh catīhuālh chihuīna'makasītzi' chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha tī quina'ka'ī'ni' ē chuntza' ka'hua'cha nalītlahua tū jā tze, huā'mā' chi'xcu' jā tze. Ā'chulā' xatze ixpichī'hua'ca'ca a'ktin ka'tla' chihuix ē ixmojōca nac mar najicsua' ē jā ixa'kskāhuī'lh ka'hua'cha.

⁴³ 'Jā tze palh mimacan nalītlahua'yā'tit tū jā tze. Xalītze macastuntu'lu' ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit kentu' mimacanca'n tū lītlahua'yā'tit tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn. A'ntza' macscut jā makstin catimixli.

⁴⁴ A'ntza' xtokonu'lūhua' jā maktin catihua'kō'lh xamasni' ixquinītca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁵ 'Jā tze palh mintujanca'n nalītlahua'yā'tit tū jā tze. Xatze palh tantustuntu'lu' ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit kentu' mintujanca'n tū lītlahua'yā'tit tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn.

⁴⁶ A'ntza' xtokonu'lūhua' jā maktin catihua'kō'lh xamasni' ixquinītca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁷ 'Jā tze palh tlahua'cu'tunā'tit tū jā tze ixpālacata catūhuālh tū talaktzi'n milakastapunca'n. Xatze lakakentin ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit a'ktu' milakastapunca'n tū nacāmātlahuīyān tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn.

⁴⁸ A'ntza' xtokonu'lūhua' jā maktin catitahua'kō'lh xamasni' ixquinītca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

49 'Ixlacasqui'nca ixlīpō'ktuca'n natapātīni'n ixpālacata ā'chulā' tze natala. Ū'tza' hua'chi māscut ē ixlacasqui'nca chuntza' chī līhua' maclacasqui'n matzat. Tū lakahui'līcan Dios, pō'ktu nalīmāsko'kō'can matzat.

50 Masqui matzat tze, palh matzat jātza' sko'ko'xnin, ¿chī nalīmāsko'kō'nuncan? Caka'lhī'tit hua'chi matzat na milatamatca'n. Tzej nalatahui'la'yā'tit —huanli Jesús.

10

Jesús māsu'yulh ixpālacata makxtekcan puscāt

Mt. 19:1-12; Lc. 16:18

1 Jesús taxtulh nac Capernaum ē a'lh nac ti'ya't jā huanican Judea. Ē nā a'lh nac ti'ya't tū hui'lacha' ixtuntacut nac xcān Jordán. Tatzucupālh tatakēstoka tachi'xcuui't. Jesús tzucupālh cāmāsu'yuni' chuntza' chī ixlīismanīnī't.

2 Talaktalacatzuna'jīlh Jesús makapitzīn fariseos. Ixtalīlaktzī'ncu'tun ē ū'tza' talīkelhasqui'nīlh:

—¿Ē tzē namakxtekcan quimpuscātca'n ē xapacan ixtacuhuīni'?

3 Jesús cākelhtīlh:

—¿Chī cāmāpa'ksīn Moisés jā tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn?

4 Xlaca'n tahuanih:

—Moisés huanli: “Tzē tzo'kcan a'ktin ca'psnap ē chuntza' tzē namakxteka' mimpuscāt.”

5 Jesús cāhuanilh:

—Xalīlacxumpīn hui'xina'n ē jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Ū'tza' lītzo'kli Moisés huā'mā' līmāpa'ksīn.

6 A'cxni' ixlitzucuni' cā'quilhtamacuj, tatzokni' chuntza':

Dios tlhualh chi'xcu' ē puscāt.

7 Ū'tza' nacālīmāxteka ixtāta' ē ixtzī' chā'tin chi'xcu' ē natā'talacxtimī ixcuscāt.

8 Ixchā'tu'ca'n hua'chi xmān chā'tin natalītaxtu. Chuntza' tatzokni'. Chuntza' jātza' chā'tu' xlaça'n; xmān chā'tin.

9 Chuntza' jā minī'ni' chi'xcuhuī'n nalāmāmakxtekē tū Dios cātlahuanī't tzaj chā'tin.

10 A'cxni' tatanūpāl h nac chic, takelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n ixpālacata tū huanli.

11 Jesús cāhuanilh:

—Catīxcuhuālh tī namakxteka ixcuscāt ē palh natā'tamakaxtoka ā'chā'tin puscāt, huā'mā' chi'xcu' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n. Chuntza' tlhualh tū jā tze.

12 Palh chā'tin puscāt namakxteka ixkōlu' ē natā'tamakaxtoka ā'chā'tin chi'xcu', chuntza' huā'mā' puscāt naka'lhī ixtā'lāpāxquī'n.

Jesús cāsicua'lanātlhualh lacstīn

Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17

13 Cālīmini'ca Jesús lacstīn nacā'li'ā'cpūxa'ma ixmacan. Ī'scujnu'nī'n tatzuculh talacaquilhnī tī ixtalīmin.

14 A'cxni' Jesús ca'tzīlh tū ixtatlahuamā'nalh, xacā'lh ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmāxtektit caquintalakmilh lacstīn ē jā cacāmāmakchuyī'tit. Tī natā'tapa'ksī Dios a'ntza' jā māpa'ksīni'nkō', xlaça'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn.

15 Ixlicāna' iccāhuaniyān tī jā ta'a'ka'ī' chuntza' chī lacstīn ta'a'ka'ī', jā maktin catitatanūlh jā māpa'ksīni'nkō' Dios.

16 Jesús cācha'xli lacstīn ē cālīcucslutli ixmacan ē cāsīcua'lanātlahualh.

Chā'tin chi'xcu' tī rico tā'chihuīna'ni Jesús

Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30

17 Jesús a'mpālh, ē ixtlā'huamā'lh nac tej. Laktu'jnulh chā'tin chi'xcu' ē tatzokostani'lh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Tzeya Mākelhtahua'kē'ni' hui'x. ¿Tūchu na'ictlahua na'iclika'lhī quilatamat tū jā catilakspuṭli?

18 Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihua'ni'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī tze ē ū'tza' Dios.

19 Hui'x ca'tzīya' ixlīmāpa'ksīn Dios chuntza' huan:

Jā tika'lhī'ya' mintā'lapāxquī'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tilīchihuīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlīcāna'.

Jā ti'a'kskāhuī'maktīya' catūhuālh.

Cacālakachi'xcuhui' mintāta' ē mintzī'.

20 Xla' kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'nī'ttza' hasta quilīska'ta'.

21 Palaj tunca Jesús laktzī'lh ē pāxquī'lh ē huanilh:

—Ā'xmān a'ktin tispuṭni'yān tū natlahua'ya'. Caquīstā'kō'j pō'ktu tū ka'lhī'ya' ē nacāmāpitzī'ni'ya' tumīn xcamanīnī'n ē naka'lhī'ya' chī rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'līstān naquīntā'pina', masqui napātīni'na'.

22 A'cxni' chi'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhanli ē a'lh ixpālacata rico ixuanī't.

²³ Jesús calhāxcuhuālh cālaktzī'lh tachi'xcuhuī't ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Xlaca'n tī lacricujnu' jicslīhua' natatamakx-teka Dios nacāmāpa'ksī.

²⁴ Ī'scujnu'nī'n talī'a'cnīlh ixtachihuīn. Jesús cāhuanipālh:

—Quinamigos, iccāhuaniyān xlaca'n tī talīpāhuan ixtumīnca'n, jicslīhua' natatā'tapa'ksī Dios.

²⁵ Jicslīhua' nalīpātle'kecu'tun a'ktin camello na ixtani' līxtokon. Ā'chulā' jicslīhua' natanū chā'tin rico jā namāpa'ksīni'nkō' Dios.

²⁶ Xlaca'n lhūhua' talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Tichu tzē namakapūtaxtūcan?

²⁷ Jesús cālaktzī'lh ē cāhuanilh:

—Chī'xcuhuī'n jāla catitlahualh tū natalī'a'kapūtaxtu, xmān Dios tzē nacāmakapūtaxtū ixpālacata Dios tzē tlahua pō'ktu.

²⁸ Pedro tzuculh chihuīna'n ē huanilh Jesús:

—Ica'kxtekui'līkō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē iccāstālani'mā'n.

²⁹ Jesús kelhtīni'lh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Huī'lh tī nata'a'kxtekui'lī ixchicca'n natakexmatni' Dios. Ā'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj. Ē palh nata'a'kxtekui'lī ixcā'lacchicni'ca'n, o ixtā'timīnca'n, o ixtzī'ca'n, o ixtāta'ca'n, o ixcamana'ca'n, o ixpūcuxtuca'n,

³⁰ ā'chulā' nataka'lhī nac tzamā' cā'quilhtamacuj. Hua'chi a'ktin cientu ixlacata ā'chulā' nataka'lhī ixcā'lacchicni'ca'n ē nā lhūhua' ixtā'timīnca'n ē ixtzī'ca'n ē ixtāta'ca'n ē ixcamana'ca'n ē ixpūcuxtuca'n. Nā nacāmakapātīnīncan. Nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

³¹ Lhūhua' a'nan tī ixlacasqui'nca huā'tzā'; jā Dios māpa'ksīni'nkō', jā ixtā'chuntza' catihuanli. Lhūhua' a'nan tī jā ixlacasqui'nca huā'tzā'; jā Dios māpa'ksīni'nkō', ā'chulā' nalacasqui'nca.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī

Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34

³² Jesús ē ī'scuju'ni'n ixtatā'cxtunu'mā'nalh nac Jerusalén ē Jesús ixcāpūlani'tēlha. Xlaca'n talī'a'cnīlh ē tī ixtastālani' ixtajicua'n. Cālē'mpālh lacapunchuna'j kelhacāujtu' ī'scuju'ni'n ē tzucupālh cāhuani tū na'a'kspula.

³³ Jesús cāhuanilh:

—Ca'tzīyā'tit a'mā'nauj nac Jerusalén. A'ntza' naquimacamāstā'can ixpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Naquimacamāstā'can na ixmacanca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n natahuan caquimaknīca. Xlaca'n naquintamacamāstā' na ixmacanca'n xalanī'n makat.

³⁴ Naquintalakapala ē naquintakēsnoke ē naquintalakachojmanī ē naquintamaknī. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclastālancuana'n na ixlacpu'na'ī'tātca'n nīnī'n.

Jacobo ē Juan tasqui'nli a'ktin talakalhu'mān

Mt. 20:20-28

³⁵ Jacobo ē Juan, ixka'hua'chan Zebedeo, talak-talacatzuna'jilh Jesús ē tahuanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclacasqui'nāuj naquilātlahua'ni'yāuj tū na'iccāsqui'ni'yān.

³⁶ Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'iccātlahua'ni'yān?

³⁷ Xlaca'n tahuanilh:

—A'cxni' hui'x namāpa'ksīni'nkō'ya', quina'n iclacasqui'nāuj na'iccāpāxtūtahui'layān, chā'tin na mimpekxtūcāna'j ē ā'chā'tin na mimpekxtūxuqui.

³⁸ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit tū quilāsqui'ni'mā'nauj. ¿Ē tzē natāyani'yā'tit palh napātīni'nā'tit hua'chi quit na'icpātīni'n? Ū'tza' hua'chi pūkō'tnu'nā'tit quivaso ē hua'chi quintā'a'kpaxā'tit.

³⁹ Xlaca'n tahuanli:

—Tzē na'ictlahuayāuj; tzē na'ictāyani'yāuj.

Jesús cāhuanilh:

—Masqui napātīni'nā'tit chī quit,

⁴⁰ ū'tza' naquilāpāxtūtahui'layāuj, quit jāla icmāpa'ksī. Huā'mā' pūtahui'lh cāxui'līca xmān ixpālacata tī Dios lacsacī.

⁴¹ A'cxni' kelhacāuj scujnu'nī'n taca'tzīlh tū kelhasqui'nīca Jesús, tatzuculh talīsītzī'ni' Jacobo ē Juan.

⁴² Jesús cāta'sani'lh ixlīpō'ktuca'n ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī ixtāyatca'n tī tamāpa'ksīni'n nac cā'ti'ya'tna'. Xlaca'n hua'chi ixtēcu'nī'n tī tā'tapa'ksī xlaca'n. Palha' tamāpa'ksīni'n.

⁴³ Jā chuntza' catilalh na milacpu'na'i'tātca'n. Catīxcuhuālh tī ka'tla' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala hua'chi ixlacscujni'ca'n ā'makapitzīn.

⁴⁴ Catīxcuhuālh tī xapuxcu' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala hua'chi ixtasācu'a'ca'n ā'makapitzīn hui'xina'n.

⁴⁵ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Quit jā icmilh na'icla hua'chi xatēcu'; quit icmilh na'icscuja ē na'iccāmaktāya ā'makapitzīn. Na'icmacamāstā'

quilatamat na'iccāmakapūtāxtū līlhūhua' —huanli Jesús.

*Jesús mālacahuānīlh Bartimeo tī lakatzī'n ixuanī't
Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43*

⁴⁶ Tachā'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Jericó. A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh nac Jericó, tatā'a'lh ī'scujnu'nī'n ē lhūhua' tachi'xcuui't. Na ixpāxtūn tej ī'squi'ni'huā'yahuī'lh lakatzī'n tī ixuanican Bartimeo ixka'hua'cha Timeo.

⁴⁷ A'cxni' ca'tzīlh ixtētaxtumā'lh Jesús xala' nac Nazaret, tzuculh ta'sa ē huanli:

—¡Jesús, hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj!
¡Caquilakalhu'ma'nti quit!

⁴⁸ Lhūhua' chī'xcuui'n talacaquilhnīlh ē tahuanihlh:

—Caquilhca'csla'.

Bartimeo ā'chulā' ixta'sa ē huanli:

—¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj,
caquilakalhu'ma'nti!

⁴⁹ Jesús tāyalh ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cata'sa'ni'tit.

Tata'sani'lh lakatzī'n ē tahuanihlh:

—Capāxuhua' ē catāya'. Jesús ta'sani'yān.

⁵⁰ Xla' tamakxtulh a'ktin ixlu'xu' ē tāyalh ē lakmilh Jesús.

⁵¹ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'na' na'ictlahuani'yān?

Lakatzī'n huanīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', caquimālacahuā'ni'.

⁵² Jesús huanīlh:

—Tzētza' napina'. Hui'x a'ka'ī'nī'ta' quit tzē
na'icmālacahuānīyān ē ū'tza' lītze'ya'ntitza'.

Xamaktin lacahuāna'lh ē stālani'lh Jesús nac tej.

11

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19

¹ A'cxni' ixtalacatzuna'jīmā'nalhtza' nac Jerusalén, tachā'lh nac sipej jā huanican Olivos, ē ū'tza' lacatzuna'j cā'lacchicni' jā huanican Betfagé ē jā huanican Betania. Jesús cāmāpūlīlh chā'tu' ī'scujnu'nī'n

² ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' tū tasu'yu na milacatza'jca'n. A'cxni' nachipinā'tit nalaktzī'nā'tit a'ktin xaska'ta' burro tū chī'yāhuacanī't. Jā tī chā'tin tī kētahui'lanī't. Caxcuttit ē caquilālīmini'uj huā'tzā'.

³ Palh catīhuālh nacākelhasqui'ni'yān: “¿Tū ixpālacata xcutpā'na'ntit burrito?”, hui'xina'n nakelhtīni'nā'tit: “Māpa'ksīni' namaclacasqui'n ē palaj tunca namacamimpala huā'tzā'.”

⁴ Ta'a'lh ē tamaclalh lakatin xasāsti'cus burro tū ixchī'yāhuacanī't. Ixyālh nac tej lacatzuna'j xamākelhcha a'ktin chic. Tatzuculh taxcuta.

⁵ Makapitzīn chī'xcuhui'n tī ixtayāna'lh takelhasqui'nīlh:

—¿Tū tlahua'pā'na'ntit? ¿Tū ixpālacata xcutpā'na'ntit burro?

⁶ Scujnu'nī'n takelhtīni'lh chuntza' chī Jesús ixcāhuaninī't. Chī'xcuhui'n tamakxtekli ē talē'lh.

⁷ Talīmini'lh Jesús xasāsti'cus burro ē talikētlapalh ixlu'xu'ca'n ē xla' kētahui'lh.

⁸ Lhūhua' tachi'xcuhui't tamāpī'ni'lh ixlu'xu'ca'n nac tej. Ā'makapitzīn ixtacā' xalacstīn ixpeken qui'hui' natamāpī'ni' nac tej. Chuntza' talīmāsu'yulh palh ixtalakachi'xcuhui'mā'nalh Jesús.

⁹ Tī ixtapūlani'tēlha ē tī ixtastālani'tēlha tatzuculh tata'sa ē tahuani:

— ¡Camakapāxuīca Dios! Dios casicua'lanātlahualh tī līmimā'lh ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' quinDiosca'n.

¹⁰ Dios casicua'lanātlahualh līmāpa'ksīn tū nala, ē ū'tza' hua'chi ixlīmāpa'ksīn quixū'nāpapca'n David. ¡Calakachi'xcuhuī'ca Dios!

¹¹ A'cxni' Jesús chā'lh nac Jerusalén, tanūlh xaka'tla' nac templo. Kōtanūtza' ixuanī't, ē a'cxni' calhāxcuhuālh laktzī'nkō'lh na ixchakān templo, taxtulh ē cātā'a'lh kelhacāujtu' scujnu'nī'n nac Betania.

Jesús lacaquilhnīlh xaqui'hui' higo

Mt. 21:18-19

¹² Ixlīlakālī a'cxni' tataxtulh nac Betania, Jesús ixtzi'ncsa.

¹³ Makat laktzī'lh a'katin xaqui'hui' higo ē ixtaxtuni'nī'ttza' xapa'lhma' qui'hui'. Jesús talacatzuna'jīlh nalaktzī'n palh ixua'ca'lhtza' xatahua'ca't. A'cxni' chā'lh jā ixyālh qui'hui', jā ixka'lhī ixtahua'ca't. Xmān xapa'lhma' ixka'lhī ixpālacata jāna'j ixchā'n ixpūlanān higo.

¹⁴ Jesús huanilh qui'hui':

— Jā makstin catihua'ca' mintahua'ca't.

ī'scujnu'nī'n takexmatli tū huanilh qui'hui'.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo

Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22

¹⁵ A'cxni' tachā'lh nac Jerusalén, Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cātantlakaxtu tī ixtastā'namā'nalh ē tī ixtatamāhuana'mā'nalh na ixtanquilhtīn templo. Cāmakpūspi'tni'kō'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nalh ixtumīnca'n

tachi'xcuhuī't ē nā ixpūtahui'lhca'n tī
ixtastā'mā'nalh pālūmax.

¹⁶ Jā makxtekli nūn chā'tin natētaxtu na ixtan-
quilhtīn templo palh ixlē'mā'lh catūhuālh.

¹⁷ Ixcāmāsu'yuni' tachi'xcuhuī't ē huanli:

—¿Ē jā tatzō'kni' chuntza'?: “Quinchic
namāpācuhuīcan chic jā tlahuacan oración.
Tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh natamin
natatlahua oración.” Chī tlahuapā'na'ntit,
līmāxtunī'tantīt hua'chi ixpūtatzē'kni'ca'n
ka'lhāna'nī'n.

¹⁸ Cāmāca'tzīnīca xanapuxcu'nu' pālejni' ē
xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n
ixtaputzamā'nalh chī natalīmaknī Jesús.
Ixtajicua'ni' Jesús ixpālacata ixlīpō'ktuca'n
tachi'xcuhuī't ixtalī'a'cnī chī ixmāsu'yu.

¹⁹ A'cxni' ixtā'cnūnī'ttza' chi'chini', Jesús ē
ī'scuju'ni'n tataxtulh nac Jerusalén.

Scācli xaqui'hui' higo

Mt. 21:20-22

²⁰ Ixlīlakalī tzi'saj tatētaxtulh jā ixyālh xaqui'hui'
higo ē talaktzī'lh hua'chi ī'scāckō'nī'ttza' pō'ktu ix-
tankēxē'k.

²¹ Pedro lacapāstacli tū ixuaninī't Jesús ē
huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', cala'ktzi'. Qui'hui'
scāctāyakō'lh'tza'; ū'tza' tū lacaquilhni'.

²² Jesús cākelhtīlh:

—Ca'a'ka'ī'ni'tit Dios.

²³ Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān. Catīxcuhuālh tī tzej
na'a'ka'ī' ē jā naka'lhī a'ktu' ixtalacapāstacni', nat-
lahuani'can tū xla' nasqui'n. Palh nahuani sipej:

“Catapānu' ā'tzā' ē catojo' nac xcān”, chuntza' nala, xmān jā caka'lhīlh a'ktu' ixtalacapāstacni'.

24 Ū'tza' iccālīhuaniyān ixlīpō'ktu tū nasqui'ni'yā'tit a'cxni' orarliyā'tit Dios, ca'a'ka'ī'tit ka'lhī'yā'tittza' ē namaktīni'nā'tit.

25 A'cxni' natāya'yā'tit ē tlahua'pā'na'ntit oración, namātza'nkēna'ni'yā'tit catīhuālh palh cātlahuani'nī'ta'n tū jā tze. Chuntza' minTāta'ca'n tī hui'llh nac a'kapūn tzē nacāmātza'nkēna'ni'yān mincuentaca'n.

26 Palh hui'xina'n jā cāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, minTāta'ca'n tī hui'llh nac a'kapūn jā caticāmātza'nkēna'ni'n tū jā tze tū tlahua'nī'ta'ntit.

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8

27 Tachā'lh nac Jerusalén. A'cxni' Jesús ixlatlā'huan xaka'tla' nac templo, talaktalacatzuna'jīlh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xalakōlu'n israelitas.

28 Takelhasqui'nīlh:

—¿Tī ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tzamā'? ¿Tīchu maxquī'n huā'mā' līmāpa'ksīn?

29 Jesús cākelhtīlh:

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. Palh naquilākelhtīyāuj, nā quit na'iccāhuaniyān tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'.

30 ¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixlīmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksīnca'n chi'xcuui'n? Caquilākelhtīuj.

31 Xlaca'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanilh:

—¿Chī nahuaniyāuj? Palh nahuaniyāuj
ixlīmā'kpaxīni'n ixlīmāpa'ksīn Dios,
naquincākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata jā
a'ka'ī'nī'ta'ntit?”

³² Jāla catihuaniuj ixlīmāpa'ksīnca'n chi'xcuui'n
ixpālacata cājicua'ni'yāuj tachi'xcuui't
—talāhuanilh.

Ixtajicua'n tachi'xcuui't natasītzī' ixpālacata
ixlīpō'ktuca'n ixta'a'ka'ī'ni' Juan ixlīcāna'
ixa'kchiuīna' Dios ixuanī't.

³³ Ū'tza' talīkelhtīlh Jesús:

—Jā iccā'tzīyāuj tīchu ixlīmāpa'ksīn.

Jesús cāhuanilh:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuanin tīchu
ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'.

12

Xalacca'tzana' makscujnī'n

Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19

¹ Jesús tzuculh cālītā'chihuīna'n tachi'xcuui't tū
līca'tzīni'can ē cāhuanilh:

—Ixi'lh chā'tin chi'xcu' tī cha'nli mayāc tū
māstā' uvas. Līculāhui'līlh chihuix ixti'ya't ē
cāxtlahualh ixpūlacchī'can ē yāhualh a'ktin torre tū
napūmaktaka'lhā ixpū'uva.

Ā'līstān cāmāsācua'nīlh ixti'ya't makapitzīn
tasācua'n natasuja i'tātna'. Xla' a'lh latā'kchoko
makat.

² A'cxni' chilhtza' ixpūlanān uvas, macā'lh
ī'scujni' na ixpū'uva. A'lh cāsqui'ni' tasācua'n
catamaxquī'lh tū tamakalanī't tū ixla' ixtēcu'
ti'ya't.

³ Tasācua'n tachi'palh scujni' ē tatucslī ē chuntza' tamāspi'tli. Jā tū tū maxquī'ca.

⁴ Ixtēcu' pū'uva macā'mpālh ā'chā'tin ī'scujni'. Tasācua'n tacucta'lalh ē talakapalalh ē chuntza' tamacā'lh.

⁵ Ixtēcu' macā'mpālh ā'chā'tin ē tamaknīlh xla'. Ixtēcu' cāmacā'mpālh lhūhua' ā'makapitzīn. Tasācua'n cālacni'cui'līlh makapitzīn ē tamaknīlh ā'makapitzīn.

⁶ 'Ā'xmān chā'tin ixuī'lhcus tī tzē namacā'ncan, ē ū'tza' ixka'hua'cha tī ixpāxquī'. Xla' ā'xmān macā'lh ē huanli: “Natalakachi'xcuhuī' quinka'hua'cha.”

⁷ Chuntza' jā ixlīcāna'. Tasācua'n talāhuanilh: “Ū'tza' tī ixla' nahuankō' ixlīpō'ktu tū ka'lhī ixtāta'. Camaknīuj ē chuntza' quilaca'n nahuan pū'uva.”

⁸ Tachi'palh ē tamaknīlh ē taquīmacā'lh ixquilhtūn pū'uva.

⁹ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī puhua'nā'tit? ¿Tūchu nacātlahuani' ixtēcu' pū'uva tī ixcāmāsācua'nīcanī't? Na'a'n ē nacāmālakspūtūkō' tzamā' tasācua'n ē nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n.

¹⁰ ¿Ē jā maktin līkelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachi-huīn Dīos ixpālacata ī'Ska'ta'? Xla' hua'chi chihuix tū lītzo'kcanī't ē chuntza' huan:

Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasquī'nca.

¹¹ Chuntza' tlhualh Māpa'ksīni' ē quina'n iclī'a'cnīyāuj.

¹² Tī ixtaquīclhlaktzi'n Jesús titachi'pacu'tunli ixpālacata ta'u'cxca'tzīlh xlaca'n hua'chī tasācua'n nac pū'uva. Ixtajicua'ni' tachi'xcuhuī't ē ū'tza' talīmakxteklī ē ta'a'lh.

*Ixpālacata tamātā'jīn**Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26*

13 Cālakmacā'nca Jesús ā'makapitzīn fariseos ē ixchi'xcuhuī'n Herodes. Cālakmacā'nca natakexmatxtu catūhuālh tū tzē natalīmālacsu'yu.

14 A'cxni' talakchā'lh, tahuanih:

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tzīyāuj hui'x hua'na' tū ixlīcāna'. Hui'x jā cātlahua'ni'ya' cuenta chī talīchihuīna'nān tachi'xcuhuī't. Lacxtim cālaktzī'na' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Hui'x tzej māsu'yu'ya' chī Dios lacasqui'n. ¿Inchā tze na'icxokoyāuj tū māta'jīni'n emperador romano o jā ixlacasqui'nca?

15 Jesús ixca'tzī xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quilālīlaktzī'ncu'tunāuj? Caquilālīmini'uj a'ktin tumīn na'iclaktzī'n.

16 Talīmini'lh a'ktin denario tū ixtumīnca'n ē Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlacan tasu'yu nac huā'mā' tumīn ē tīchu ixtacuhuīni' tatzo'kni'?

Xlaca'n tahuanih:

—Ixla' emperador.

17 Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Camaxquī'tit emperador tū ixla' ē camaxquī'tit Dios tū ixla'.

Xlaca'n talī'a'cnīlh chī cākelhtīlh Jesús.

*Chī nala a'cxni' nalacastālanca'na**Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40*

18 Ā'līstān talakmilh Jesús makapitzīn saduceos. Xlaca'n tamāsu'yu jā catilacastālanca'na. Ū'tza' talīhuanilh Jesús:

19 —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés quincāmakxteknī'nī'tan huā'mā' tatzo'kni': Palh nanī chā'tin chī'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza', ē palh nīmakxteka ixpuscāt ē jā tī ī'ska'ta', ixlacasqui'nca ī'stancu natā'tamakaxtoka tī nīmaka'ncanī't. Xapūla ka'hua'cha tī nalacatuncuhuī' ī'ska'ta' nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'.

20 Ixtahui'lānalh kelhatojon lītā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē jā ixka'lhī ī'ska'ta' a'cxni' nīlh.

21 Ixlīchā'tu' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza' ē nā xla' nīlh ē jā ka'lhīlh ī'ska'ta'. Chuntza' a'kspulapālh ā'chā'tin ī'stancu a'cxni' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza'.

22 Chuntza' chā'tunu' ixkelhatojonca'n tatā'tamakaxtokli puscāt ē ixlīpō'ktuca'n tanīlh. Jā tī chā'tin ī'ska'ta'ca'n tamakxtekli. Ā'xmān nīlh puscāt.

23 A'cxni' nalacastālancuana'ncan, ¿tīchu ixla' nahuan tzamā' puscāt? Ixkelhatojonca'n ixtatā'tamakaxtoknī't.

24 Jesús cākelhtīlh:

—Ū'tza' līta'a'kskāhuī'nī'ta'ntit mina'estuca'n. Jā ca'tzīyā'tit tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ē jā ca'tzīyā'tit chī huanī't ixlītlī'hui'qui.

25 A'cxni' nīnī'n natalacastālancuana'n, jā catitamakaxtokca ē jā catitamāstā'lh ixtzu'ma'janca'n natatamakaxtoka. Xlaca'n natala hua'chi ixángeles Dios xalanī'n nac a'kapūn.

26 Moisés tzo'kli ixpālacata tī natalacastālancuana'n a'cxni' lītzo'kli a'ctzuna'j qui'hui' tū ixlamamā'lh. ¿Ē jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit tū Dios huanīlh Moisés? Chuntza' huanli: “Quit ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob.”

27 Dios ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā xanīnī'n. Hui'xina'n ta'a'kskāhuī'yā'tit mina'cstuca'n.

Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mt. 22:34-40; Lc. 10:27

28 Cālakmilh Jesús chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ē cākexmatli chī saduceos talālīhuanimā'nalh. Xla' ca'tzīlh chī tzej cākelhtīlh Jesús. Palaj tunca kelhasqui'nīlh:

—¿Tuchūyā līmāpa'ksīn ā'chulā' ixlacasqui'nca?

29 Jesús kelhtīlh:

—Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' huā'mā': “Cākexpa'ttit hui'xina'n israelitas. Māpa'ksīni' quīnDiosca'n xmān ū'tza' Māpa'ksīni'.

30 Calīpāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlīpō'ktu milīstacna' ē ixlīpō'ktu mintalacapāstacni' ē milītlī'hui'qui.”

31 Ixlī'a'ktu' līmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': “Capāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxqui'ca'na' minā'cstu.” Jā tū a'nan ā'a'ktin līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

32 Palaj tunca xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn huanilh:

—Ixlicāna' tū hua'na', Mākelhtahua'kē'ni'. Huī'lh chā'tin Dios ē xla' xmān ixlīmān Dios.

33 Ixlacasqui'nca nalīpāxqui'yāuj ixlīpō'ktu quilīstacna'ca'n ē ixlīpō'ktu quintalacapāstacni'ca'n ē quilītlī'hui'quica'n. Nā ixlacasqui'nca napāxqui'yāuj ā'chā'tin chuntza' chī quina'cstuca'n quīncātapāxqui'yān. Palh chuntza' natlahuayāuj, ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā namālacnūnīyāuj Dios tū maknīcan ē tū lhcuyucan.

34 Jesús cuenta tlhualh chī tzej lacapāstacli ē kelhtilh xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn. Jesús huanilh:

—Tisputni'yān xmān macsti'na'j natapa'ksīni'ya' Dios.

Jātza' tī chā'tin ixkelhasqui'nīcu'tun ixpālacata ix-tajicua'n.

Cristo ī'xū'nātā'nat David

Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44

35 Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhui't xaka'tla' nac templo ē cāhuanilh:

—Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, ¿chī talihuancan Cristo tī Dios hui'lilh ixlīmakapūtaxtūnu' ū'tza' ī'xū'nātā'nat David?

36 Tzamā' David huanli chuntza' chī māsu'yuni'lh Espíritu Santo ē chuntza' tzo'kli:

Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la' na quimpekxtūcāna'j hasta a'cxni' quit na'iccāskāhuī'kō' mintā'lāquiclhaktzi'.”

37 Palh David līchihuīna'nli ī'xū'nātā'nat ē mājācuhui'lh ixMāpa'ksīni', ū'tza' huanicu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalitaxtu —huanli Jesús.

Lhūhua' tachi'xcuhui't lipāxuhua takexmatli.

Jesús cālīmālacsu'yulh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47

38 A'cxni' Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhui't, ixcāhuani:

—Catamaktaka'lhtit ē jā ticālī'a'kskāhuī'yān xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī tapūlatā'kchokocu'tun xapūlhmā'n ixlu'xu'ca'n. Nā talacasqui'n cacātā'chihuīna'nca ē cacālakachi'xcuhui'ca nac cā'tejen.

39 Na ixtemploca'n israelitas xlaca'n taquilhpu'latahui'lacu'tun ē talacasqui'n cacālakachi'xcuhuī'ca jā tlahuacan cā'tani'.

40 Xlaca'n ta'a'kskāhuī'maktī ixchicca'n tī ixtacānīmaka'ncanī't ē ā'listān na'j tunca ta'orarlī jā nacālaktzī'ncan ē chuntza' talī'a'kskāhuī'nin. Ā'chulā' natapātīni'n xlaca'n ē jā ā'makapitzīn.

*Tū māstā'lh xcamanīn tī nīmaka'ncanī't
Lc. 21:1-4*

41 Jesús tahuī'lh na ixlacatīn jā ixmojojōcan tumīn tū maxquī'can Dios. Ixcālaktzī'mā'lh tachi'xcuhuī't a'cxni' ixtamojojō ixtumīnca'n. Kelhalhūhua' lacricujnu' tamojōlh lhūhua' ixtumīnca'n.

42 Milh chā'tin tī nīmaka'ncanī't; xcamanīn ixuanī't. Xla' cāmojojōh pektu' ixtumīn cobre; xmān macstī'na'j ixtatlaj.

43 Jesús cāta'sani'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān: tū mojojōh huā'mā' xcamanīn tī nīmaka'ncanī't ā'chulā' ixtatlaj na ixlacatīn Dios ē jā tū tamojōlh ā'makapitzīn.

44 Xlaca'n tamojōlh xmān tū ixcāquītāxtūni'nī'ttza' ixpālacata xlaca'n lacricujnu'. Puscāt, xla' masqui jā lhūhua' ixka'lhī, māstā'kō'lh ixlīpō'ktu tū ixlīhuā'yan.

13

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6

¹ A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh xaka'tla' nac templo, chā'tin ī'scujnu'nī'n huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', cala'ktzi'. Tzēhuanī't chi-huix tū lītlahuacanī't huā'mā' xaka'tla' templo ē tzej taxtulh.

² Jesús kelhtīlh:

—Calaktzī'ntit ixlīpō'ktu huā'mā' tū ixla' templo. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chi-huix catilākētahuī'lh. Ixlīpō'ktuca'n nataponckō' ē talhta'm nalacā.

*Nalīca'tzīcan chī na'a'kspula cā'quilhtamacuj
Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24*

³ Jesús tahuī'lh na ixtūtā'n sipej jā huanican Olivos ē na ixlaktzaj xaka'tla' templo. Pedro ē Jacobo ē Juan ē Andrés tzē'k takelhasqui'nīlh:

⁴ —Iclacasqui'nāuj naquilāhuaniyāuj jā'cxni' na'a'kspula tzamā'. ¿Chī na'iclīca'tzīyāuj palh palaj na'a'kspula tū hua'nti?

⁵ Jesús cāhuanilh:

—Catamaktaka'lhtit jā tī chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān.

⁶ Lhūhua' chi'xcuhuī'n natahuan taka'lhī quilīmāpa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: “Quit Cristo tī Dios lacsacnī't.” Chuntza' lhūhua' tī nacā'a'kskāhuī'can.

⁷ 'Nakexpa'tā'tit chī macasā'nan jā lacatzuna'j lāta'lamā'ca ē nacātamāca'tzīnīyān chī lāta'lamā'ca makat. Jā tijicua'nā'tit. Chuntza' pūla na'a'kspula. Jāna'j ixlī'a'ksputni'.

⁸ Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ā'chā'tin. Chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. Calhāxcuhuālh natachiqui ti'ya't ē na'a'nan tatzi'ncstat. Ixlīpō'ktu huā'mā' xmān ixlītzucuni' chī napātīni'ncan.

⁹ 'Cuenta catlahua'tit ixpālacata nacātamacamāstā'yān jā tahuī'lāna'n māpa'ksīni'nīn ē nacātamaksno'kān nac templo. Quilā'a'ka'ī'ni'yāuj ē ū'tza' nacātalīlē'nān na ixlacatīnca'n

gobernadores ē na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n. Chuntza' nachihuīna'nā'tit quimpālacata.

10 'A'cxni' jāna'j ā'sputa tzamā' cā'quilhtamacuj, ixlacasqui'nca nacāmāsu'yuni'can xatze tachihuīn tachi'xcuhuī't calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj.

11 A'cxni' nacātachi'payān ē nacātamacamāstā'yān a'ntza' jā tahuī'lāna'lh māpa'ksīni'nī'n, jā catilī'a'ktayuntit pūla chī nalītamaktāyayā'tit. Nahua'nā'tit tū puhua'nā'tit a'cxni' nachā'n tzamā' hora. Jā hui'xina'n catichihuīna'ntit. Espiritu Santo nacāmāchihuīnīyān.

12 'Tī quinta'a'ka'ī'ni' nacāmacamāstā'can jā tahuī'lāna'lh māpa'ksīni'nī'n. Masqui ixtā'tinca'n natamacamāstā' nacāmaknīcan. Xanatātana' natamacamāstā' nacāmaknīcan ixcamana'ca'n tī ta'a'ka'ī'. Lacstīn natasītzī'ni' ixtāta'ca'n ē ixtzī'ca'n tī ta'a'ka'ī' ē natāmāmaknīnīni'n.

13 Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't nacātaquiclhlaktzī'nān ē xmān tū quilīpālacata. Tī natatāyani' hasta a'cxni' natanī, xlaca'n nacāmakapūtaxtūcan.

14 'Nalaktzī'nā'tit tzamā' jā tze tū nalactlahuakō' ē natāya jā jā minī'ni' chuntza' chī tzo'knulh profeta Daniel. Quit tī ictzo'kmā'lh huā'mā', iccāhuaniyān hui'xina'n tī kelhtahua'kapā'na'ntit cuenta catlahua'tit. A'cxni' nalaktzī'nā'tit tzamā', a'cxni' ixlacasqui'nca natatzā'la hasta nac sipej xlaca'n tī tahuī'lāna'lh nac Judea.

15 Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' natayuja tī tahuī'lāna'lh na ixa'kstīn ixchicca'n, jā catitatanūlh na ixchicca'n natamāxtu catūhuālh tū ixla'ca'n.

16 Tī tascujmā'nalh nac pūcuxtu jā catitataspi'tli na ixchicca'n natataya ixlu'xu'ca'n.

17 Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīnī't o tī tamātzī'quī'ni'ncus.

18 'Casqui'ni'tit Dios jā ixlacasqui'nca natzā'la'yā'tit a'cxni' lonknu'n.

19 Napātīni'ncan a'cxni' nala huā'mā'. Hasta a'cxni' Dios mālacatzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj, jā maktin pātīni'ncanī't chī napātīni'ncan tzamā' quilhtamacuj. Jātza' maktin catilalh ixtā'chuntza' ā'līstān.

20 Palh Dios jā ixtimāmacsti'na'jīlh huā'mā' quilhtamacuj, jā ixta'a'kapūtaxtulh jā tī chā'tin. Dios namāmacsti'na'jī ixpālacata cālakalhu'man xlaca'n tī cālacsacnī't.

21 'A'cxni' namin tzamā' tapātīn ē palh catīhuālh ixcāhuanin: “Chā calaktzī'ntit. Ā' huī'lh Cristo tī Dios lacsacui'līlh”, jā catī'a'ka'ī'tit. Palh catīhuālh ixcāhuanin: “Chā calaktzī'ntit. Ā'jnanu' yālh”, jā catī'a'ka'ī'tit.

22 Natamin lhūhua' a'kskāhuī'ni'nī'n ē makapitzīn natahuan māni' xlaca'n Cristo ē ā'makapitzīn natahuan māni' xlaca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Nā natatlahua lī'a'cnīn nata'a'kskāhuī'cu'tun xlaca'n tī Dios cālacsacli. Jāla catita'a'kskāhuī'lh tī Dios cālacsacli masqui nacā'a'kskāhuī'can ā'makapitzīn.

23 Skalalh catahui'la'tit. Iccāhuanintza' ixlīpō'ktu huā'mā' ē chuntza' jā nacātita'a'kskāhuī'yān.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālh mā'n

Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36

24 Jesús cāhuanipālh:

—Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' na'a'kspulatzā' huā'mā' tapātīn, chī'chini' ē mālhcuyu' jā catītamāxkakēni'lh.

25 Sta'cu nataminācha' nac a'kapūn ē hasta a'kapūn natachiq̄ui.

26 A'cxni' naquintalaktzī'n quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n chī na'icpūmin nac poklhnu'. Na'icka'lhī lhūhua' litli'hui'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka.

27 Palaj tunca na'iccāmacamin quinángeles ē natamākēstoka tī cālacsaccanī't. Natamin tī cālacsaccanī't xalanī'n calhāxcuahuālh nac cā'quilhtamacuj.

28 'Calīmaksca'ttit xaqui'hui' higo. A'cxni' tza'la'nka' ixpeken ē tzucumā'lh tapu'n xapa'lhma', hui'xina'n ca'tzīyā'tit tala-catzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nalhcācnan.

29 Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuaniyān, naca'tzīyā'tit tala-catzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Talacatzuna'jīmā'lh'tza' hua'chi chā'tin tī ka'lhīmā'ca ē yā'lh'tza' na ixlacapūn mākelhcha.

30 Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tī tahui'lāna'lhcus jā catitanīkō'lh hasta a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin.

31 Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa ti'ya't, jā maktin catisputli quintachihuīn; pō'ktu nakentax-tukō'.

32 'Jā tī chā'tin ca'tzī jā'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj o huā'mā' hora; nūn ángeles xalanī'n nac a'kapūn jā taca'tzī. Nūn ī'Ska'ta' Dios jā ca'tzī. Xmān Dios xaTāta' ca'tzī jā'cxni' ixlīcāna' na'a'kspula.

33 'Skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tzīyā'tit jā'cxni' na'a'kspula huā'mā'.

34 Ū'tza' hua'chi chā'tin chi'xcu' tī na'a'n latā'kchoko makat. Nacāmacamaxquī'tā'quī' ixchic ī'scujnu'nī'n ē nacāmaxquī' ixtascujūtca'n chā'tunu'.

Nayāhua chā'tin maktaka'lhna' nac tanquilhtin ē namāpa'ksī skalalh natāya.

³⁵ Chuntza' hui'xina'n skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tziyā'tit jā'cxni' namin ixtēcu' chīc. Palhāsā' namin smalanka'n, o a'cxni' chū'cus nata'sa puyux, o i'tāt tzi'sa, o a'cxni' xkakatza'.

³⁶ Ū'tza' skalalh calītahui'la'tit ixpālacata jā lhtat-apā'na'ntit a'cxni' xamaktin namin.

³⁷ Iccāhuaniyān hui'xina'n: Skalalh catahui'la'tit. Nā skalalh catatahuī'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't —cāhuanilh Jesús.

14

Talīchihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53

¹ Ā'a'ktu' quilhtamacuj ī'sputacus ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā ka'lhī levadura. Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtaputzamā'nalh chī natalī'a'kskāhuī' Jesús natachi'pa ē natamāmāknīnī'n.

² Talāhuanilh:

—Palh natlahuayāuj catūhuālh līhuan lamā'lh cā'tani', tachi'xcuui't natatā'kaquī'.

Chā'tin puscāt līcuctlahualh aceite Jesús

Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8

³ Jesús ixuī'lh nac Betania na ixchic Simón. Ū'tza' huā'mā' Simón tī ixmasni'mā'lh ixquinīt ē ixtzeyani'ttza'. A'cxni' Jesús ixuā'yamā'lh a'ntza', chā'tin puscāt laktalacatzuna'jīlh. Ixlē'mā'lh pātin lameti tū ixlītsuma aceite tū xatapalaxla' ē mu'csu

ixuanī't. Ū'tza' tū huanican nardo. Puscāt pa'klhli lameti ē līcuctlahualh Jesús aceite.

4 Makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh talīsītzī'lh ē talāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata pāxcat līlah huā'mā' aceite?

5 Ixtatlaj hua'chi ixtatlaj chā'tin chi'xcu' chī a'ktin cā'ta. Tzē ī'stā'ca ē tumīn tzē ixcāmaxquī'ca xcamanīnī'n.

Taquilhīnīlh puscāt.

6 Jesús cāhuanilh:

—Camakxtektit. ¿Tū ixpālacata jicsmāhuī'yā'tit huā'mā' puscāt? Quīntlahuani'lh tū tze.

7 Pō'ktu quīlhtamacuj na'a'nān xcamanīnī'n na milacpu'na'i'tātca'n. A'cxni' lacasqui'nā'tit, tzē nacātlahuani'yā'tit tū tze. Quīt jā pō'ktu quīlhtamacuj na'iccātā'tahui'layān.

8 Puscāt tlahualh tū tzē ixlacpuhuan. Quīlīcuctlahualh aceite ē chuntza' quīncāxui'līlhtza' chī naquīmā'cnūcan.

9 Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān. Calhāxcuahuālh nac cā'quīlhtamacuj jā namāca'tzīnīni'ncan xatze tachihuīn ixla' Cristo, a'ntza' nahuancan tū tlahualh huā'mā' puscāt. Ū'tza' ixlīpō'ktuca'n natalīlacapāstaca xla' —huanli Jesús.

Judas cāhuanilh namacamāstā' Jesús

Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6

10 Judas Iscariote chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n ixuanī't. Xla' cālaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' nacāhuani ixcāmacamaxquī'lh Jesús.

11 A'cxni' takexmatli tū cāhuanica, tapāxuhualh ē tahuanih natamaxquī' tumīn. Ē Judas tzuculh putza chī ixlīmacamāstā'lh Jesús.

Jesús cātā'huā'yalh ī'scujnu'nī'n

Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

¹² Milh quilhtamacuj tū ixlītzucuni' cā'tani' a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā lītlahuacani't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' maknīcan xaska'ta' purecu' tū nahua'can ixpālacata huā'mā' cā'tani' tū huanican pascua. Ī'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—ǰJāchu lacasqui'na' na'ica'nāuj na'iccāxtlahuayāuj tū nahua'can cā'tani'?

¹³ Cāmacā'lh chā'tu' ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' ē namacla'yā'tit chā'tin chi'xcu' tī lē'mā'lh ixtlāmam. Nastālani'yā'tit.

¹⁴ Jā xla' natanū, nā natanū'yā'tit ē nahuaniyā'tit ixtēcu' chic: “Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: ǰJā yālh cuarto jā tzē na'iccātā'hua'yān quiscujnu'nī'n tū hua'can cā'tani' pascua?”

¹⁵ Xla' nacāmāsu'yuni'yān a'ktin cuarto ixlīquilha'ktu chic. Ka'tla' cuarto ē cāxni'jtza' hui'lh. A'ntza' nacāxtlahua'yā'tit quilīhua'ca'n.

¹⁶ Ta'a'lh ī'scujnu'nī'n ē tatanūlh nac cā'lacchicni'. Kentaxtulh chuntza' chī Jesús ixcāhuaninī't ē tacāxtlahualh līhua'.

¹⁷ A'cxni' ixtā'cnūmā'lhtza' chi'chini', Jesús cātā'chā'lh ī'scujnu'nī'n a'ntza'.

¹⁸ Ixtahuā'yamā'nalhcus a'cxni' Jesús cāhuanilh:

—Ixlīcāna' iccāhuaniyān. Chā'tin chī hui'xina'n tī quilātā'huā'yamā'nauj, ū'tza' naquimacamāstā'.

¹⁹ Xlaca'n tatzuculh talīpuhuan ē chā'tunu' xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—ǰĒ quit?

²⁰ Jesús cākelhtīlh:

—Chā'tin chī hui'xina'n milikelhacāujtu'ca'n ē ū'tza' tī quintā'pūhuā'yan tzamā' pulātu.

²¹ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzo'knī' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chi'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīlīpuhuan. Ā'chulā' tze ixpālacata xla' palh jā ixtilacatuncuhuī'lh.

²² Līhuan ixtahuā'yamā'nalh, Jesús tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. A'cxni' che'kelh, cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Cahua'tit. Ū'tza' huā'mā' quimacni'.

²³ Tayalh vaso ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n ē ixlīpō'ktuca'n tahua'lh.

²⁴ Cāhuanilh:

—Ū'tza' huā'mā' quinka'lhni'. Ū'tza' tū līcāxtlahuacan xasāsti' talacāxtlahuan chī Dios nacālīmakapūtaxtū tachi'xcuhuī't. Quinka'lhni' ū'tza' tū na'icmaka'n nacāmātza'nkēna'ni' tū jā tze tū tatlahualh tachi'xcuhuī't.

²⁵ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Jātza' ā'maktin ic-tihua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' na'icua' xtum xaxcān uva xasāsti' jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38

²⁶ A'cxni' ixtapixtlī'nī't a'ktin himno, tataxtulh ē ta'a'lh nac sipej jā huanican Olivos.

²⁷ Jesús cāhuanilh:

—Milīpō'ktuca'n naquilā'a'kxtekmaka'nāuj ixpālacata tū naquina'kspula. Chuntza' tatzo'knī' na ixtachihuīn Dios: “Na'icmaknī pastor ē nata'a'kahuankō' purecu'.”

²⁸ A'cxni' naquimālacastālancuanīcan, xapūla na'ica'n quit nac estado Galilea. A'ntza' nalāpāxtokāuj.

²⁹ Pedro huanilh:

—Masqui ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn nata'a'kxtekmaka'nān, quit jā ictimakxtekni'.

³⁰ Jesús huanilh:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Chuhua'j huā'mā' tzi'sa a'cxni' jāna'j ā'ta'sa ixlīmaktu' puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.

³¹ Pedro ā'chulā' lacatejtin huanli:

—Masqui naquintā'maknīca'na', quit jā ictikelhtatzē'kni'.

Ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn lacxtim tahuani.

Jesús orarlīh jā huanican Getsemaní

Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46

³² Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'chā'lh jā huanican Getsemaní. Cāhuanilh:

—Catahui'la'tit hui'xina'n huā'tzā' lihuan quit na'icorarli.

³³ Cālē'lh lacapunchuna'j Pedro ē Jacobo ē Juan. Tzuculh tamakchuyī ē a'katuyunli.

³⁴ Cāhuanilh:

—Iclīpuhuan hasta tzē na'iclaknī quintalīpuhuat. Catachokotit huā'tzā' ē skalalh catahui'la'tit.

³⁵ Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh nac ti'ya't ē squi'ni'lh Dios palh tzē ixa'kapūtaxtulh tū na'a'kspula

³⁶ ē huanli:

—QuinTāta', palh tzē na'ica'kapūtaxtu tzamā' tū na'icpātī, camakxtekti chuntza' nala. Masqui na'icpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

37 Mimpāl̄h jā ixcām̄akxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālaktzī'lh ē ixtalhtatahui'lāna'lh. Huanilh Pedro:

—¿Ē lhtatahui'la, Simón? ¿Ē jāla tāyani'tit mintalhtataca'n nūn a'ktin hora?

38 Lakahuan catahui'la'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacātalīlaktzī'ncu'tunān. Ixlīcāna' masqui milīstacna'ca'n tatlahuacu'tun tū xatze, mimacni'ca'n jā taka'lhī lītlī'hui'qui.

39 Ixlīmaktu' a'lh lacapunchuna'j ē chu ū'tza' lacxtim squi'ni'lh Dios.

40 Taspī'tpāl̄h jā ixcām̄akxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālaktzī'lh ē ixtalhtatahui'lāna'lh. Jāla tatāyani'lh ixtalhtataca'n ē jā ixtaca'tzī chī natakelhtī.

41 A'cxni' ixlīmaktu'tun taspī'tli a'ntza' jā ixcām̄akxteknī't, cāhuanilh:

—¿Ē lhtatapā'na'ntitcus ē jaxpā'na'ntitcus? Tzetzā'. Chuhua'j chilhtza' hora tū līlhcānancanī't. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tī jā tzeya chī'xcuhū'n.

42 Catāya'tit ē cāhuetza'; mimā'lhtza' tī naquimacamāstā'.

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11

43 Palaj tunca a'cxni' Jesús ixcātā'chihuīna'mā'lhcus, chā'lh Judas. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n ixuanī't. Tatā'chā'lh lhūhua' tachi'xcuhū't ē ixtalē'n ixmachītaca'n ē qui'hui'. Talīchā'lh ixlīmāpa'ksīnca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas.

44 Judas ū'tza' tī ixmacamāstā'mā'lh ē xla' ixcāhuaninī'ttza' chī natalīlakapasa tīchu Jesús. Ixcāhuaninī't:

—Na'iclacamu'su chā'tin; ū'tza' Jesús. Nachi'payā'tit ē nalīpinā'tit ē namaktaka'lhā'tit.

45 A'cxni' chā'lh Judas, palaj tunca laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni'.

Lacamu'sulh.

46 Tachi'xcuhuī't tī tatā'milh talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tachi'palh natalē'n.

47 Ixyālh chā'tin tī ixtā'minī't Jesús. Xla' māxtulh ixmachīta ē mātakāhuī'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh.

48 Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata līta'ntit mimachītaca'n ē minqui'hui'ca'n? Hua'chi chī'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'.

49 A'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān lakalīyān nac templo, ¿tū ixpālacata jāla quilāchi'pauj a'cxni'? Chuhua'j naquina'kspula ē namākentaxtū tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios —cāhuanilh.

50 Ixlīpō'ktuca'n scujnu'nī'n tatzā'lalh ē chuntza'talī'a'kxtekmaka'lh Jesús.

Tzā'lalh chā'tin ka'hua'cha

51 Chā'tin ka'hua'cha stālani'lh. Jā ixlhakā'nī't ixlu'xu'; xmān ixlītapāchī'nī't a'ktin sávana. A'cxni' tachi'xcuhuī't tachi'palh,

52 makalhalha tzā'lalh ē maka'lh sávana.

Jesús na ixlacaťınca'n māpa'ksīni'nī'n israelitas

Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24

53 Xlaca'n tī tachi'palh Jesús, talē'lh jā ixuī'lh xapuxcu' pālej. Talaktakēstokli ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn.

54 Pedro laka makat stālani'lh ē chā'lh hasta ix-tanquilhtīn ixchic xapuxcu' pālej. Tanūlh na ixcorralh chic ē cātā'tahuī'lh policías. Ixcātā'sko'huī'lh nac macscut.

55 Xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlīpō'ktuca'n xalaka'tla' māpa'ksīni'nī'n tī ixtaputzāna'nī, xlaca'n ixtaputzamā'nalh chī natalīmālacsu'yu Jesús natalīmāmaknīnīni'n. Jā ixtamacla tū tzē natalīmālacsu'yu.

56 Masqui līlhūhua' talīchihuīna'nli tū jā ixlīcāna' ixpālacata Jesús, jā lacxtim tahuanlı.

57 Makapitzīn tatāyalh ē ta'a'ksa'nīni'lh ē tahuanlı tū jā ixlīcāna'. Chuntza' tahuanlı:

58 —Quina'n ickexmatui chī huanli: “Quit na'icmālakspūtūkō' ixlīpō'ktu huā'mā' xaka'tla' templo tū ixtatlaujca'n chi'xcuhuī'n. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj xtum na'ictlahua ā'a'ktin tū jā ixtatlaujca'n chi'xcuhuī'n.”

59 Nūn xlaca'n jā lacxtim tahuanlı.

60 Xapuxcu' pālej tāyalh na ixlacpu'na'i'tātca'n ē kelhasqui'nīlh Jesús:

—Huā' tayāna'lh chi'xcuhuī'n tamālacsu'yumā'na'n. ¿Ē jā nakelhtīni'na'?

61 Jesús ca'cs tāyalh ē jā tū kelhtīni'lh. Xapuxcu' pālej kelhasqui'nīpālh:

—¿Ē hui'x Cristo tī Dios lacsacnī't? ¿Ē hui'x i'Ska'ta' Dios tī quina'n iclakachi'xcuhuī'yāuj?

62 Jesús kelhtīlh:

—Quit Cristo. Hui'xina'n naquilālaktzī'nāuj quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n na'ictahui'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī māpa'ksīni'mā'lh. Na'icminācha' nac a'kapūn ixpu'nan poklhnu'.

⁶³ Xapuxcu' pālej, xla' xtī'tli ixlu'xu' ē chuntza' līmāsu'yulh ixtasītzi' ē huanli:

—Jātza' iclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuanipalayān jā tze xla'.

⁶⁴ Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit chī mālakhā'ni'cu'tun Dios. ¿Chī puhua'nā'tit?

Ixlīpō'ktuca'n tahuanli camaknīca.

⁶⁵ Makapitzīn tatzuculh talakachojmanī. Xlaca'n talacatlalpalh ē tatuscli ē tahuanilh:

—¡Calakapasti tīchu lacala'sni'!

Soldados tī ixtamaktaka'lh mā'nalh nā xlaca'n tatuscli.

Pedro huanli jā ixlakapasa Jesús

Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27

⁶⁶ Pedro ixyālh na ixtanquilhtīn chic ē milh chā'tin tzu'ma'jāt tī ī'scujmā'lh na ixchic xapuxcu' pālej.

⁶⁷ A'cxni' laktzī'lh Pedro jā ī'sko'huī'lh, tzu'ma'jāt lakalaktzī'lh ē huanilh:

—Nā hui'x ixtā'latlā'hua'na' Jesús xala' nac Nazaret.

⁶⁸ Xla' kelhtatzē'kli ē huanilh:

—Jā iclakapasa ē jā icca'tzī tū huanicu'tuna'.

A'lh lacapunchuna'j ē ta'salh puyux.

⁶⁹ Tzu'ma'jāt laktzī'mpālh ē tzuculh cāhuani tī ixtatā'yāna'ncha':

—Ū'tza' huā'mā' chā'tin chī xlaca'n.

⁷⁰ Pedro kelhtatzē'kpālh. Ixlīka'tlā'tus tī ixtatā'yāna'ncha' tahuanilh Pedro:

—Ixlicāna' hui'x chā'tin chī xla'ca'n ixpālacata hui'x xala' nac estado Galilea. Mintachihuīn ixtā'chuntza' tī xala' nac Galilea.

⁷¹ Pedro tzuculh lakapalacan ixa'cstu ē palha' huanli:

—Dios naquimakapātīnīn palh jā ixlicāna' tū icuanimā'n. Jā iclakapasa huā'mā' chi'xcu' tī līchihuīna'mpā'na'ntit.

⁷² Puyux ta'sapālh ixlīmaktu'. Ū'tza' līmāpāstaquīlh Pedro chī Jesús ixuaninī't: “A'cxni' jā ā'ta'sa ixlīmaktu' puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.” A'cxni' Pedro lacapāstacli chuntza', tzuculh calhuan.

15

Lē'nca Jesús na ixlacatīn Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38

¹ A'cxni' xkakalh, xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē ā'makapitzīn māpa'ksīni'nī'n tatakēstokli ē tachihuīna'nli. Tapekechī'lh Jesús ē talē'lh ē tamacamaxquī'lh Pilato tī gobernador ixuanī't.

² Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ixPuxcu'ca'n israelitas?

Xla' kelhtīlh:

—Chuntza' chī hua'nī'ta'.

³ Xanapuxcu'nu' pālejni' ixtalīmālacsu'yu lhūhua' catūhuālh.

⁴ Pilato kelhasqui'nīpālh:

—¿Tū ixpālacata jā tū tū kelhtīni'na'? Kexpa'tti ixlīpō'ktu tū talīmālacsu'yun.

⁵ Jesús jātza' kelhtīlh. Ū'tza' lī'a'cnīlh Pilato.

Jesús lichihuīna'nca namaknīcan

Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16

⁶ Ixa'nan a'ktin tahuī'lat a'cxni' ixlamā'lh cā'tani'. Pilato ixmakxteka chā'tin tachī'n. Tachi'xcuui't ixtalacsaca tachī'n tī namakxtekan.

⁷ Ixtatanūmā'nalh nac pūlāchī'n makapitzīn tī ixtamaknīni'nī't a'cxni' tatā'kaquī'lh. Chā'tin tachī'n ixuanican Barrabás.

⁸ Lhūhua' tachi'xcuui't talaktalacatzuna'jīlh Pilato ē tatzuculh tasqui'ni' catlahualh chuntza' chī ixuī'lh ixtahuī'latca'n lihuan ixlamā'lh cā'tani'.

⁹ Pilato cākelhtīlh:

—¿Ē lacasqui'nā'tit na'iccāmakxtekni'yān ixPuxcu'ca'n israelitas?

¹⁰ Pilato ca'tzīlh chī xanapuxcu'nu' pālejni' quiclh ixtalaktzī'n Jesús ē ū'tza' talīmacamāstā'lh.

¹¹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ixtachi-huīna'makasitzī'nī't tachi'xcuui't ē ū'tza' talīsqi'nli Barrabás.

¹² Pilato cākelhtīpālh ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū lacasqui'nā'tit na'ictlahuani' tī māpācuui'yā'tit ixPuxcu'ca'n israelitas?

¹³ Xlaca'n tata'salh ē palha' tahuanihlh:

—¡Caxtokohua'ca'ca nac cruz!

¹⁴ Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlahuani't xla' tū jā tze?

Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē palha' tahuanihlh:

—¡Caxtokohua'ca'ca nac cruz!

¹⁵ Pilato ixcāmāko'xamixīcu'tun lhūhua' tachi'xcuui't, ē cāmakxtekni'lh Barrabás. Māpa'ksīni'lh camaksno'kca Jesús ē macamāstā'lh naxtokohua'ca'can.

16 Palaj tunca ī'soldados gobernador talē'lh Jesús nac pūchihuīn jā huanican pretorio. Cāmākēstokca ā'makapitzīn soldados.

17 Tamālhekē'lh a'ktin ixlu'xu' xasmanta'jua' ē talītlahualh lhtucu' a'ktin corona ē tamā'knūlh.

18 Tatzuculh tahuani:

—¡Calakachi'xcuui'ca ixPuxcu'ca'n israelitas!

19 Talīcucni'cli qui'hui' ē talakachojmanīlh. Tatatzokostani'lh hua'chi ixtalakachi'xcuui'mā'nalh.

20 A'cxni' talīlitzī'nkō'lh chuntza', tamāmakxtulh ixlu'xu' xasmanta'jua' ē tamālhekē'pālh ixlu'xu' tū ixla' ixuanī't. Talē'lh naxtokohua'ca'can.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27

21 A'cxni' ixta'a'mā'nalh, ixtētaxtumā'lh chā'tin chi'xcu' xala' nac Cirene tū ixuanican Simón. Xla' ixtāta'ca'n Alejandro ē Rufo ē ixmimā'cha' nac rancho. Soldados tasāmācu'quī'lh ixacruz Jesús.

22 Ta'a'lh ē tachā'lh jā huanican Gólgota tū huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn.

23 Jesús maxquī'ca vino nahua'. Ixtā'tlahuapāspi'tcanī't līcu'chu' tū huanican mirra. Ū'tza' ixlīmālhataīcu'tuncan. Jesús jā maktīni'lh.

24 A'cxni' ī'xtokohua'ca'canī'ttza', soldados tamāpitzilh ixlu'xu' Jesús ē talīmāxtulh ī'suerteca'n nataca'tzī tūchu nacālakchā'n chā'tunu' xlaca'n.

25 Hua'chi makna'jāstza' tzi'saj ixuanī't a'cxni' xtokohua'ca'ca.

26 Ixtzo'kcanī't tū ixpālacata līxtokohua'ca'ca ē ixuan chuntza': IxPuxcu'ca'n israelitas.

27 Nā cātā'xtokohua'ca'ca chā'tu' ka'lhāna'nī'n; chā'tunu' na ixacruzca'n, chā'tin na ixpekxtūcāna'j Jesús ē ā'chā'tin na ixpekxtūxuqui.

28 Chuntza' mākentaxtūca tū tzo'kcanī't na ix-tachihuīn Dios jā huan: “Xla' cātā'pūtle'keca tī tatlaha tū jā tze.”

29 Xlaca'n tī ixtatētaxtumā'nalh talakapalalh ē tasakā'līlh ixa'kxākca'n ē tahuanilh:

—¡A! Hui'x ixlactlahua'cu'tuna' xaka'tla' templo ē ixyāhuapala' ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj.

30 Chuhua'j ca'a'kapūtaxtu milīmān ē cayujti nac cruz.

31 Nā chuntza' xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtalīlītzi'n Jesús ē ixtalāhuanimā'nalh:

—Xla' cāmakapūtaxtūlh ā'makapitzīn ē jāla a'kapūtaxtu ixlīmān.

32 Cayujli chuhua'j nac cruz Cristo tī ixPuxcu'ca'n israelitas. Nalaktzi'nāuj nayuja nac cruz ē chuntza' nalī'a'ka'ī'ni'yāuj.

Xlaca'n tī ixcātā'xtokohua'ca'canī't nā talakapalalh Jesús.

Jesús nīlh

Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30

33 A'cxni' tastu'nūttza' ixuanī't, cā'pucsua' huanli calhāxcuhuālh nac cā'ti'ya'tna' hasta maktu'tun kōtanū.

34 Hua'chi maktu'tun kōtanū Jesús palha' ta'salh ē huanli:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Ū'tza' huanicu'tun: QuinDios, quinDios, ¿tū ixpālacata quina'kxtekui'līnī'ta' quina'cstu?)

35 Takexmatli huā'mā' makapitzīn tī ixtayāna'ncha'. Xlaca'n talāhuanilh:

—Cakexpa'ttit. Xla' ta'sani'mā'lh a'kchihuīna' Elías.

³⁶ Tu'jnulh chā'tin ē līmāchū'huī'lh xaxcān vina-
gre nac a'ktin catūhuālh hua'chi panamāc. Cuc-
chi'huī'līlh a'ktin qui'huī' ē quilhyāhualh Jesús
nahua' ē huanli:

—Camakxtekui; nalaktzī'nāuj palh Elías namin
namāyujū nac cruz.

³⁷ Jesús palha' ta'salh ē palaj tunca nīlh.

³⁸ Huā'mā' puntzuna' ka'tla' līlakamilīn xaka'tla'
nac templo taxtī'tpūpitzilh ixquilhtūn xala'
tālmā'n hasta na ixtampān. Ū'tza' huā'mā'
līlakamilīn tū ixmāpitzī templo.

³⁹ Capitán romano ixyālh na ixlacatīn Jesús.
A'cxni' laktzī'lh chī Jesús ta'salh ē nīlh, ē capitán
huanli:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' ī'Ska'ta' Dios ixuanī't.

⁴⁰ Nā puscan ixtalaktzī'mā'nalh makat; na
ixpu'nanca'n ixtayāna'lh María Magdalena ē
Salomé ē María ixtzī'ca'n Jacobo xastancu ē José.

⁴¹ Xlaca'n ixtastālani'tlā'huan Jesús a'cxni'
ixuī'lh nac estado Galilea ē ixtamaktāya. Nā
ixtahui'lāna'lh ā'makapitzīn lhūhua' puscan tī
ixcātā'minī't a'ntza' nac Jerusalén.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42

⁴² Kōtanūtza' ixuanī't tzamā' quilhtamacuj tū
ixpūcāxtlahuakō'can quilhtamacuj tū pūjaxcan.
Ū'tza' ixlīlakalī ixuanī't.

⁴³ Laka'lh Pilato chā'tin chi'xcu' xala'
nac cā'lacchicni' Arimatea. Tzamā' chi'xcu'
ixtacuhuīni' José ē ixka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios
namāpa'ksīni'nkō'. Xla' chā'tin ixmāpa'ksīni'nī'n
israelitas tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n. Huā'mā'
chi'xcu' ixlakachi'xcu'huī'can. Xla' ixlīmān

tahuixcānīlh ē squi'ni'lh Pilato camaxquī'lh ixmacni' Jesús.

⁴⁴ Pilato lī'a'cnīlh ixpālacata puhuanli jāna'j ixnī. Māta'satīnīni'lh capitán ē kelhasqui'nīlh palh ixlīcāna' ixnīni'ttza' Jesús.

⁴⁵ A'cxni' capitán māca'tzīnīlh ixnīni'ttza', Pilato makxteklī José nalē'n ixmacni' Jesús.

⁴⁶ José tamāhualh a'ktin xatze lu'xu'. A'cxni' ixmāyujūnī'ttza' ixmacni' Jesús, līmaksui'tli lu'xu' ē mánūlh a'ktin nac lhu'cu' tū ixcāxtlahuacanī'ttza' nac ka'tla' chihuix. Līmālacchahuani'ca a'ktin ka'tla' chihuix.

⁴⁷ María Magdalena ē María ixtzī' José talaktzī'lh jā ixmāpī'canī't ixmacni' Jesús.

16

Jesús lacastālanacuana'nli

Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10

¹ A'cxni' ixa'kspulanī'ttza' quilhtamacuj tū pūjaxcan, María Magdalena ē María ixtzī' Jacobo ē Salomé tatamāhualh pomada tū xamu'csu natalīmaactlahua ixmacni' Jesús.

² Tzi'saj domingo a'cxni' tā'cxtulhcus chi'chini', ta'a'lh nac pūtā'cnūn

³ ē ixtalāhuani:

—¿Tīchu naquincāmāpānūni'yān chihuix tū līmālacchahuacanī't lhu'cu'?

⁴ A'cxni' talaca'a'lh, talaktzī'lh ixmāpānūcanī'ttza' chihuix ē ka'tla' ixuanī't.

⁵ Tatanūlh nac pūtā'cnūn ē talaktzī'lh chā'tin ángel tī ixtasu'yu hua'chi chi'xcu'. Ixui'lh na ixa'cpucāna'j lhu'cu' ē stala'nka' ixlu'xu' ē pūlh mā'n ixuanī't. Xlaca'n tajicua'nli.

⁶ Ángel cāhuanilh:

—Jā cajicua'ntit. Hui'xina'n putzapā'na'ntit Jesús xala' nac Nazaret tī ī'xtokohua'ca'canī't. Xla' jātza' huī'lh huā'tzā'; xla' lacastālancuana'nlitza'. Chā calaktzī'ntit jā ixmāpī'canī't.

⁷ Capintit ē cacāhua'ni'tit Pedro ē ā'makapitzīn ī'scuju'nī'n Jesús. Nahua'ni'yā'tit xla' nacāpūlani'yān nac Galilea. A'ntza' natā'lāpāxtokā'tit chuntza' chī cāhuanin.

⁸ Puşcan tataxtulh nac lhu'cu' ē tatzā'lalh. Ix-taxpipitelha ē ixtalī'a'cnitelha. Ixtajicua'n, ē jā tī chā'tin ixtahuani.

Jesús tasu'yuni'lh María Magdalena

Jn. 20:11-18

⁹ Tzamā' domingo tzi'saj Jesús lacastālancuana'nli. Pūla tasu'yuni'lh María Magdalena tī ixmāxtuni'nī't kelhatojon jā tzeya ū'nī'n.

¹⁰ María cālakhā'lh xlaca'n tī ixcātā'latlā'huan Jesús. Ixtalīpuhuahui'lāna'lh ē ixtacalhuahui'lāna'lh. Cāmāca'tzīnīlh tū ixa'kspulanī't.

¹¹ Masqui xlaca'n takexmatli chī ixlacastālancuana'nī't Jesús, ē chī María Magdalena ixlaktzī'nī't, xlaca'n jā ta'a'ka'ī'lh.

Jesús cātasu'yuni'lh chā'tu' ī'scuju'nī'n

Lc. 24:13-35

¹² Ā'līstān Jesús xtum cātasu'yuni'lh chā'tu' ī'scuju'nī'n a'cxni' ixta'a'mā'nalh lacapunchuna'j nac tej.

¹³ Xlaca'n tataspi'tli ē tamāca'tzīnīlh ā'makapitzīn scuju'nī'n, ē xlaca'n jā ta'a'ka'ī'lh.

Jesús cāmaxquī'lh ixtascujūtca'n ī'scujnu'nī'n
Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23

14 Ā'līstān huampala Jesús cātasu'yuni'lh kelhacāujtin scujnu'nī'n a'cxni' ixtahuā'yamā'nalh. Cālacaquilhnīlh ixpālacata jā ixta'a'ka'ī'cu'tun. Jā ta'a'ka'ī'lh chī tahuanli ixtalaktzī'nī't Jesús a'cxni' ixlacastālancuana'nī'ttza'.

15 Jesús cāhuanilh:

—Capintit calhāxcuhuālh ē nacāmāsu'yuni'yā'tit xatze tachihuīn ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

16 Catīxcuhuālh tī na'a'ka'ī' xatze tachihuīn ixpālacata Jesucristo ē na'a'kpaxa, xla' namakapūtaxtūcan. Catīxcuhuālh tī jā na'a'ka'ī' xatze tachihuīn, xla' naka'lhīcus ixcuenta.

17 Nalīlakapascan tī ta'a'ka'ī' xatze tachihuīn chuntza'. Natalīmāxtu jā tzeya ū'nī'n quilītlī'hui'qui. Tzē natachihuīna'n xasāsti' tachihuīn.

18 Masqui catachi'palh lūhua' ē masqui catalīhua'lh catūhuālh tū ka'lhī tū laknīcan, jā catitalaknīn. Xmān nataxa'ma ta'jatatlanī'n ē xlaca'n natatzeyan.

Jesús tā'kayāhualh nac a'kapūn

Lc. 24:50-53

19 A'cxni' Māpa'ksīni' Jesús chuntza' ixcāhuaninī't ī'scujnu'nī'n, xla' tā'kayāhualh ē a'lh nac a'kapūn. Tahuī'lh na ixpāxtucāna'j Dios jā lakachi'xcuhuī'can.

20 Scujnu'nī'n ta'a'lh ē calhāxcuhuālh ixta'a'kchihuīna'n. Māpa'ksīni' ixcāmaktāya. Chuntza' tzē ixtalītlahua lī'a'cnīn. Ū'tza' ixlīca'tzīcan ixlīcāna' tū ixtamāsu'yumā'nalh. Amēn.

**Xasāsti' testamento (Xatze tachihiuīn
ixpālacata Jesucristo)
New Testament in Totonac, Upper Necaxa
(MX:tku:Totonac, Upper Necaxa)**

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Totonac, Upper Necaxa

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Totonaco, Patla y Chicontla [tku], Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Totonac, Upper Necaxa

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

b40e03ec-1023-5d81-b8c2-7e6838bd9354